
Tekijä Riikka Aresalo

Työn nimi Ei vielä tänään

Laitos Taiteen laitos

Koulutusohjelma Environmental Art MA

Vuosi 2012

Sivumäärä 108

Kieli suomi

Tiivistelmä

Elävä ihminen on aina olemassa fyysisesti jossain, halusipa hän sitä tai ei. ”Jos ihminen elää vain yhden elämän, hän ei tavallaan elä lainkaan”, on Milan Kundera kirjoittanut. Opinnäytetyön tavoitteena oli etsiä vastauksia kysymyksiin, mitkä ovat yksittäisen ihmisen vaikutusmahdollisuudet omaan olemassaolonsa, elämäänsä ja ympäristöönsä ja mitkä realiteetit näihin seikkoihin vaikuttavat.

Opinnäytteen tutkimusympäristönä toimivat kaupunkitila ja maailman tilanne. Taiteellinen osa muodostui teoksista *A Monument of Confusion and Shame* (2011) ja *Worth its Weight* (2012), joista edellinen sijoittui kaupunkitilaan ja jälkimmäinen oli esillä Helsingin Kaapelitehtaalla Art Fair Suomi 2012 -myyntinäyttelyssä. Näiden kahden teoksen sekä valitun kirjallisen että kuvallisen aineiston kautta tarkasteltiin ihmistä, kaupunkia, taidetta, rahaa ja näiden suhteita toisiinsa.

Taiteilija teki rahataidetta sekä kadulla että työhuoneellaan ja asetti teoksensa esille, mutta hän ei tehnyt taiteellaan rahaa, pikemminkin menetti sitä. Elämä kaupungissa jatkuu ja ihminen elää, oli rahaa tai ei. Kukaan ei kuollut, ei ainakaan vielä tänään.

Avainsanat ihminen, kaupunki, taide, raha

Riikka Aresalo

EI VIELÄ TÄNÄÄN

Aalto-yliopisto
Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu

Taiteen laitos
Environmental Art MA

Opinnäyte
2012

TIIVISTELMÄ

Elävä ihminen on aina olemassa fyysisesti jossain, halusipa hän sitä tai ei. ”Jos ihminen elää vain yhden elämän, hän ei tavallaan elä lainkaan”, on Milan Kundera kirjoittanut. Opinnäytetyön tavoitteena oli etsiä vastauksia kysymyksiin, mitkä ovat yksittäisen ihmisen vaikutusmahdollisuudet omaan olemassaolonsa, elämäänsä ja ympäristöönsä ja mitkä realiteetit näihin seikkoihin vaikuttavat.

Opinnäytteen tutkimusympäristönä toimivat kaupunkitila ja maailman tilanne. Taiteellinen osa muodostui teoksista *A Monument of Confusion and Shame* (2011) ja *Worth its Weight* (2012), joista edellinen sijoittui kaupunkitilaan ja jälkimmäinen oli esillä Helsingin Kaapelitehtaalla Art Fair Suomi 2012 -myyntinäyttelyssä. Näiden kahden teoksen sekä valitun kirjallisen että kuvallisen aineiston kautta tarkasteltiin ihmistä, kaupunkia, taidetta, rahaa ja näiden suhteita toisiinsa.

Taiteilija teki rahataidetta sekä kadulla että työhuoneellaan ja asetti teoksensa esille, mutta hän ei tehnyt taiteellaan rahaa, pikemminkin menetti sitä. Elämä kaupungissa jatkuu ja ihminen elää, oli rahaa tai ei. Kukaan ei kuollut, ei ainakaan vielä tänään.

SISÄLLYS

IHMINEN JA KAUPUNKI	7
IHMINEN	21
IHMINEN, RAHA, KAUPUNKI JA TAIDE	33
IHMINEN + TAIDE $\approx$ TAITEILIJJA	59
TAIDE JA RAHA	69
IHMINEN JA IHMINEN	87
LOPUKSI	95
VIITTEET	97
KIRJALLISUUS	101
WWW-LÄHTEET	104
LIITE 1	105
LIITE 2	106

IHMINEN JA KAUPUNKI

Tutkin ja tarkkailen maailmaa, kaupunkia, sen rakenteita, ilmiöitä, hierarkiaa, näkyviä ja näkymättömiä, pysyvää ja muuttuvaa. Yksittäisiä kadullakulkijoita, pareja, joukkoja, ryhmiä, yhteisöjä, massaa. Väkijoukko on ryhmä yksittäisiä ihmisiä, yksilöitä. Tutkin ihmistä ja ihmisen tekoja ja motiiveja, kyseenalaistan. Ihmettelen, kun en tiedä miksi ja yritän selvittää, mistä on kysymys. Yritän soluttautua ihmisen arkeen tai kuokkavieraaksi juhlaan. Ja toivottaa onnea matkaan.

Helsingin rautatieasemalla 17.03.2011 klo 14.31.34

1

Ulkoinen ihminen muodostuu vartalosta eli ruumiista eli kehosta. Ruumis voi olla elävä tai kuollut, mutta keho on aina elävä. Ihmisen ruumis muodostuu keskiosasta, torsosta, joka muodostuu rintakehästä ja alavatsasta. Torson alaosaan kiinnittyy kaksi raajaa. Torson yläosan sivuille kiinnittyy myös kaksi raajaa ja yksi ovaalinmuotoinen kappale on torson päässä. Alaraajoja kutsutaan jaloiksi, yläraajoja käsiksi ja ovaalinmuotoista torson yläosaan sijoittuvaa kappaletta pääksi. Jalkojen välissä ihmisellä on ulkoinen sukupuolielin, joka määrittää, kutsutaanko ihmistä lapsena tytöksi vai pojaksi ja ihmisen ollessa täysikasvuinen, naiseksi vai mieheksi.

Ihmisellä on tavallisesti kaksi jalkaa, oikea jalka ja vasen jalka, jotka ovat muodostuneet toistensa peilikuviksi. Ihmisen jalka muodostuu reidestä ja säärestä, joita yhdistää polvi ja jalkaterästä, joka yhdistyy sääreen nilkan kautta. Jalkaterässä on viisi varvasta. Isovarvas on isoin, pikkumarvas pienin ja muut kolme ovat kooltaan niiden väliltä. Sääressä on usein karvoja ja reiden lihas saattaa olla vahva.

Jalat mahdollistavat kävelyn, juoksemisen, seisomisen ja hiipimisen. Jalat kuljettavat ihmistä päivähoitoon, kouluun, töihin, kotiin, urheilukentälle, kirjastoon, kauppaan, konserttiin, kellariin, vintille, ylös, alas, portaita pitkin, tielle, kadulle, ulos. Myös ilman jalkoja ihminen pystyy elämään, mutta hankalammin.

Ihmisellä on tavallisesti kaksi kättä, oikea käsi ja vasen käsi, jotka ovat myös, kuten jalat, muodostuneet toistensa peilikuviksi. Ihmisiä on oikea- ja vasenkätisiä. Tämä määräytyy sen mukaan, kumpaa kättä ihminen on taipuvaisempi käyttämään, esimerkiksi kummalla kädellä

ihminen kirjoittaa. Ihmisen käsi kiinnittyy olkapäähän. Käsi muodostuu olkavarresta ja kyynärvarresta, joita yhdistää kyynärpää. Kyynärvarteen liittyy kämmen ja näitä kahta yhdistää ranne. Kämmenessä on tavallisesti viisi sormea, niillä jokaisella on oma nimensä. On peukalo, etusormi, keskisormi, nimetön ja pikkusormi. Ihminen saattaa käyttää sormissaan niihin pujotettavia ympyränmuotoisia koruja, niitä kutsutaan sormuksiksi. Sormus nimettömässä saattaa olla merkki sitoutumisesta toiseen ihmiseen.

Ihmisen kädet mahdollistavat äänettömän tervehdyksen, vilkutuksen. Ihminen voi käsillään koskettaa toista ihmistä tai itseään, silittää, lyödä, kutittaa ja nipistää. Ihminen voi käsillään kantaa, tarttua ja tehdä kaikenlaisia askareita erilaisten työvälineiden avulla, joita pitää käsissään. Myös ilman käsiä ihminen pystyy tulemaan toimeen, elämään, mutta hankalammin kuin sellainen, jolla on kaksi kättä.

Pää kiinnittyy ruumin torson yläosaan, pään ja torson yhdistää kaula. Pään muoto seuraa kallon muotoa ja kallo suojaa aivoja. Ihmisen pään etuosassa on kasvot, jotka muodostuvat kahdesta silmästä, joilla voi nähdä ja silmien alla on uloke, jota kutsutaan nenäksi ja nenällä voi haistaa ja hengittää. Nenän alle kasvoihin sijoittuu suu, joka on yksi ihmisen aukoista. Tämä aukko on ihmisen ainut läpireikä, jonka toinen pää on torson alaosassa.

Ihminen äänтелеe – itkee, nauraa, puhuu, huutaa, huhuilee, kuiskaa ja laulaa – suun kautta. Ihmisellä on tavallisesti myös kaksi korvaa, jotka sijaitsevat kallon kummallakin sivulla ja niillä ihminen voi kuulla ääniä. On ihmisiä, jotka eivät näe silmillään tai kuule korvillaan tai silmät ja korvat eivät toimi hyvin, mutta ilman näitä aisteja ihminen pystyy tulemaan toimeen, mutta hankalammin kuin sellainen, joka näkee ja kuulee kaiken.

Ihmistä peittää iho. Iho estää ihmisen sisuksen valumasta ulos, leviämästä kadulle vain märäksi läiskäksi.¹ Iho piirtää näkyväksi ihmisen ääriviivat, ulottuvuudet, kapeudet ja leveydet, korkeuden ja mataluuden. Ihmisen ääriviivojen kautta voi arvioida ihmisen ulkoisia suureita, pituutta ja painoa.

Ihmisellä on myös sisäelimet, mutta niitä ei tavallisesti näe. Siksi en sano niistä mitään.

---

¹ Ihminen on keskimäärin 62-prosenttisesti vettä.

2

Kukaan meistä ei itse ole voinut valita, syntyäkö tähän maailmaan vai ei. Olemme kaikki yhtä lailla sattuman satoa. Siittiö kohtasi munasolun otolliseen aikaan ja se riitti ihmiseksi kehittymisen alkuun. Meiltä, tuosta kahden solun kohtaamista syntyneille, ei kysytty mitään. Siltä osin olemme kaikki tämän maailman ihmiset samalla viivalla. Luin kirjaa². ”Minkä arvoista voi elämä olla, jos sen ensiharjoitus on elämä itse? [...] Kerran tapahtuva on kuin koskaan tapahtumaton. Jos ihminen elää vain yhden elämän, hän ei tavallaan elä lainkaan.”

Jos näin on, jos elämä on pelkkä harjoitus eikä elämään saa toista mahdollisuutta, mitä väliä on millään? Mitä väliä on sillä, syntykö lainkaan, mitä väliä on sillä, elääkö täällä ja miten elämänsä elää? Mitä väliä, kun ennen pitkää kaikki meistä kuitenkin kuolevat. Ehkä mies ja nainen päättivät kerran perustaa perheen, halusivat lapsia ja heille syntyi sattumanvaraisesti alkunsa saanut lapsi tai useita. Tai sitten se oli vain pelkkä vahinko, sattumaa, ei suunniteltua, että lapsi sai alkunsa. Lapsen oma elämä alkaa, ja kaikki toistuu aina uudestaan ja uudestaan. Ja kun ihminen kuolee, läheiset ihmiset surevat aikansa, jatkavat hetken kuluttua omaa elämäänsä ja se siitä sitten. Mutta näin tämä menee täällä maapallolla – synnyttään, ollaan ja eletään, jokainen omaa yksilöllistä elämäänsä. Yritetään siis vain elää, vaikka harjoitellen, alusta loppuun, kunnes kuolema tulee.

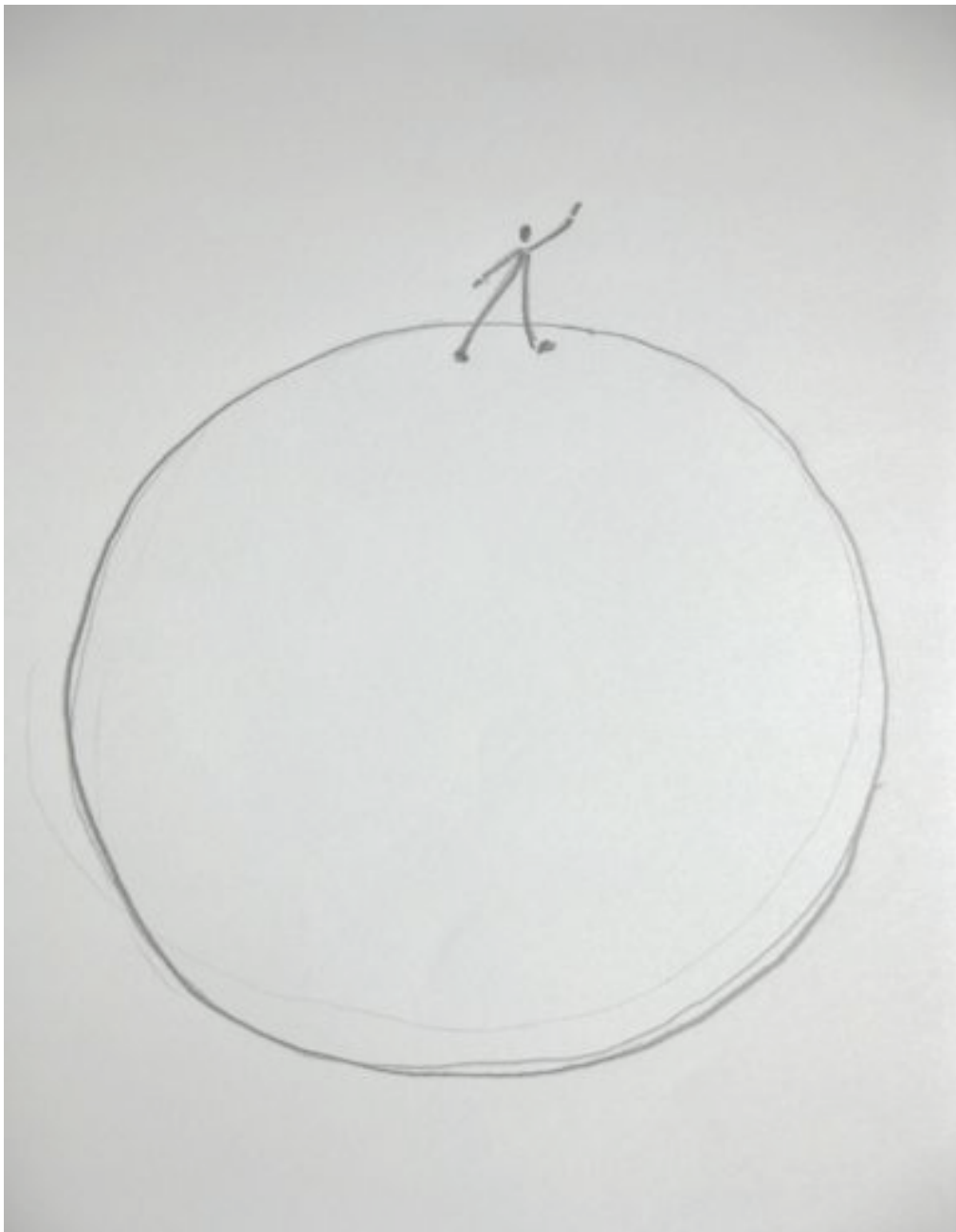
---

² Kundera (19)

3

Piirrän lyijykynällä paperille ensin ympyrän ja sitten ympyrän yläreunaan pienenpienen tikku-ukon vilkuttamassa. Asetan itseni visuaalisesti maapallolle. Vilkutan tikku-ukolle.

Tiedostan etten ole täällä yksin.

4

”Kaupunki on suurehko väestökeskittymä, jossa asutus on kaupunkia ympäröivää maaseutua tiheämpää”³, luen. Kaupunkilaisuuttaan ei siis kukaan voi harjoittaa yksin. Kaupungin elävän ja eteenpäin vievän osan muodostavat ihmiset, kaupunkilaiset. Minun kaupunkiini kuuluu ihmisiä – lapsia ja vanhuksia, naisia, miehiä, tyttöjä ja poikia, varakkaita ja varattomia, osallisia ja osattomia, kauniita ja rumia, terveitä ja sairaita ja kaikkia siltä väliltä. Kaupunkilaisia asuu aina vähintään tuhansia samassa kaupungissa, tavallisesti kymmeniä tai satoja tuhansia. Usein, paitsi Suomessa, miljoonilla ihmisillä on koti samassa kaupungissa. Jo yli puolet maailman asukkaista asuvat kaupungissa, yli puolet maailman asukkaista on kaupunkilaisia. Kukaan ei siis ole yksin kaupunkilainen.

Minun kaupungissani on koiria ja kissoja, villikaneja, lintuja, hiiriä, rottia, oravia ja kastematoja. Minun kaupungissani on kesäisin hyönteisiä ja kaupungin meressä on kaloja. Minun kaupungissani on puita, pensaita, nurmikkoa, ryteikköä, aurinkoa, sadetta ja lunta. Minun kaupungissani on polkupyöriä, potkulautoja, autoja, busseja, raitiovaunuja, veneitä, laivoja, junia ja lentokoneita.

Minun kaupungissani on katuja, pyöräteitä, suojateitä ja teitä. Polkuja, reittejä, raitteja, aukiota, kujia ja väyliä. Taloja – isoja ja pieniä, kotitaloja ja kouluja, virastorakennuksia, hallintorakennuksia, kirkkoja, temppeleitä, tavarataloja, valintamyymälöitä ja kulmakauppoja, baareja, ravintoloita ja kioskeja.

---

³ Wikipedia

On minun kaupungissani myös museoita ja gallerioita, esiintymislavoja ja näyttämöitä. Ja areenoitakin.

Kaupungissa on ruuhkaa.

5

Luin kirjaa⁴. Kirjassa kerrottiin suurkaupungeista, metropoleista, miljoonakaupungeista. Suurkaupunkilainen on varautunut suhteessa toiseen suurkaupunkilaiseen, luin. Myös kaupunkilainen on varautunut suhteessa toiseen kaupunkilaiseen, ajattelen. Kaupunki on jatkuvassa liikkeessä. Joskus sen syke hidastuu, mutta se ei pysähdy koskaan. Kaupunkilaisen reviiri on oma asunto tietyn talon tietyssä kerroksessa, tietyn kadun tietyssä korttelissa, tietyssä kaupunginosassa. Paikka, jossa kaupunkilainen rauhoittuu, on kaupunkilaisen oma koti. Kadulla kulkiessaan kaupunkilaisen aistit joutuvat jatkuvien ärsykkeiden kohteeksi ja jokaiseen virikkeeseen ei ole mahdollista reagoida katoamatta itse kokonaan kaupungin uumeniin. Omasta paikasta ja tilasta on pidettävä tiukasti kiinni. Paikanottajia on jonoksi asti, jos joku sattuisi putoamaan.

Kaupungissa asutaan kylki kyljessä. Kaupungissa tarvitaan kotirauha ja etäisyys, jotta elämä kaupunkilaisten kesken olisi mahdollista. Toisen kaupunkilaisen elämää kunnioitetaan. Jokainen eläköön tavallaan. Toisten kaupunkilaisten asioihin ei puututa, jos ne eivät vaikuta omaan elämään.

Kotimme on Helsingin Kalliossa. Eräänä kesäkuisena lauantaina lähdimme päiväkävelylle. Päivä oli pilvinen. Kuljimme rautatien viertä, pääradan itäpuolta Pasilaan päin, suuntana Töölönlahti. Pienellä kaistaleella Diakonissalaitoksen ja ratakiskojen välissä oli vanha puutalo. Astuimme avoimesta portista autiolta ja hylätyltä näyttävän talon pihalle, kurkimme avoimesta oviaukosta sisään. Talon pihalla oli vihreitä muovituoleja. Hiukan kauempana pihapiirissä oli varasto.

---

⁴ Simmel (35)

Varaston ovi oli auki ja ovesta näkyi nuhrainen runkopatjan kulma, ja patjalla saattoi levätä joku oranssin huovan alla. Ei mennä sinne, sanoin, ei mennä sinne katsomaan. Minua pelotti, vaikka en ollut yksin. Sanoin, että se saattaa olla jonkun koti, ja se joku saattaa nukkua siellä. Emme menneet katsomaan varastoa lähemmin, vaan menimme pois ja jatkoimme matkaa.

Kaupungissa ei mennä kutsumatta kylään. Naapurin ovikelloa ei soiteta. Kyläilemään mennään siinä tapauksessa, jos naapurit ovat ennestään tuttuja ja asiasta on erikseen sovittu. Naapurin ovikelloa soitetaan vain silloin, kun on valituksen aihetta, kuten meteliä myöhään yöllä tai meteliä liian aikaisin aamulla. Rappukäytävässä naapureita tosin tervehditään, saatetaan vaihtaa jopa muutama sana, mutta sokeria ei lainata.

—

Kaupunki elää ja kehittyy. Muutaman viime vuoden aikana on uudenlainen kaupunkikulttuuri löytänyt tiensä myös Helsinkiin. Yhteisen otsikon ja markkinoinnin alla toimii Ravintolapäivä, jolloin kuka tahansa voi perustaa ravintolan päiväksi ja myydä bistrinsa antimia esimerkiksi puistossa, sisäpihalla, kadunkulmassa, kodissaan tai kotinsa ikkunasta. Samoissa paikoissa myydään omia tarpeettomia tavaroita taas Siivouspäivänä. Punavuoressa ja Kalliossa voi osallistua kadunpätjän valtaamiseen ja perinteisempiä tapahtumia ovat Käpylän ja Kumpulan kaupunginosien kyläjuhlat. Tapahtumilla ei tavallisesti ole yhtä vastuuhenkilöä ja tieto tapahtumista leviää sosiaalisen median, tavallisimmin internetin yhteisöpalvelusivusto Facebookin ja sinne perustettujen ryhmien välityksellä.

Kantakaupungissa asuva ihminen on heti alaovesta ulos astuttuaan jalkakäytävällä, irti omasta kodistaan, omasta linnastaan, poissa iki-

omalta reviiriltään. Ihminen on välittömästi kaikkien yhteisellä, ei-kenenkään maalla, kaupunkilaisen roolissa, kadullakulkijana. Ihminen on astunut julkiseen tilaan, kaupungin julkiselle näyttämölle, joka on avoin kaikille ja kaikelle.

IHMINEN

1

Asun Helsingin Kallion kaupunginosassa Kolmannella linjalla. Kuljen päivittäin pitkin katuja, kauppaan, kirjastoon, töihin ja takaisin. Viime aikoina on häiritsevän usein vastaan kävellyt laiha ja asuntola-asukkaan oloinen 30—40-vuotias mies. Lähes aina hän pysäyttää minut ja puhuttelee ja sanoo, ettei ole syönyt mitään kolmeen päivään ja pyytää rahaa. Vastaan, ettei minulla ole käteistä, maksan aina ostokseni kortilla, mikä on lähes totta. Kerran kuitenkin muistan, että taskussani on viiden sentin kolikko, annan sen hänelle. Mies ottaa kolikon vastaan, mutta toteaa samalla, että näin vähän. Enkä tiedä, mitä siihen vastata. Kolikkoa antaessani ajattelin naivisti, että kerrankin minulla on jotain hänelle antaa ja onhan viisi senttiä enemmän kuin ei mitään. Mutta tämä viisisenttinen olikin loukkaus häntä kohtaan.

Olisiko ollut parempi olla antamatta hänelle mitään silläkään kertaa? Kun en oikeastaan olisi halunnut antaa hänelle sitäkään tai edes halunnut puhua hänen kanssaan. Mieleni teki kävellä vain ohi, kuulematta hänen puhettaan ja näkemättä hänen hahmoaan.

2

Yhteiskunta olettaa aikuisen ihmisen osaavan kantaa vastuun itsestään ja toimistaan. Yhteiskunta valvoo kansalaisiaan jo ennen näiden syntymää. Naisen tultua raskaaksi naista ja hänen kohdussaan kantamaansa sikiötä seurataan äitiysneuvolassa. Lapsen syntymän jälkeen pienokainen siirtyy lastenneuvolan tarkkailuun. Painot ja pituudet merkitään papereihin, käyrät piirretään ja rokotukset annetaan. Vanhempien kysymyksiin vastataan, heitä opastetaan, neuvotaan ja tuetaan vanhemmuudessaan. Jokainen lapsi käy tavallisesti vähintään 20 kertaa neuvolassa terveydenhoitajan tai lääkärin vastaanotolla ennen peruskoulun alkua. Lisäksi lastenneuvolan palveluihin kuuluu lapsen hampaiden tarkistus useaan kertaan hammashoitajan tai suuhygienistin toimesta.

Lapsen oppivelvollisuus astuu tavallisesti voimaan sinä vuonna, kun lapsi täyttää seitsemän vuotta. Ennen oppivelvollisuuden alkua lähes kaikki suomalaiset lapset käyvät esikoulua, jossa opetetaan esimerkiksi matematiikan ja äidinkielen alkeita. Oppivelvollisuus päättyy, kun henkilö on suorittanut peruskoulun oppimäärän tai kun kymmenen vuotta oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut.

Suomalainen peruskoulu on kaikille maksuton. Yhteiskunta huolehtii opettajien palkoista, oppilaiden oppikirjoista, vihkoista, kynistä ja kumeista. Lisäksi kouluruoka, yksi lämmin ateria päivässä, on kaikille maksutonta ja myös erityisruokavaliot on otettu huomioon. Jos koulumatka on pitkä tai vaarallinen, saa oppilas maksuttoman koulukyydin.

Toisen asteen opiskelijat, ammattikoululaiset ja lukiolaiset saavat myös opetuksensa ja ruokansa ilman erillistä maksua. Toinen aste ei enää kuulu oppivelvollisuuden piiriin, mutta myös tämän asteen koulutus on hyvin suositeltavaa. Koulutarvikkeet ja -kirjat joutuu jokainen opiskelija hankkimaan itse, mutta toisen asteen opiskelija on oikeutettu hakemaan Kansaneläkelaitoksen opintotukea. Tosin vanhemman tai vanhempien tulot vaikuttavat myönnettävän tuen määrään.

Yliopisto-, korkeakoulu- tai ammattikorkeakouluopiskelija ei myöskään joudu maksamaan lukukausimaksuja opetuksestaan. Omat elinkustannuksensa on tietenkin hoidettava rahalla, mutta tässäkin tapauksessa Kansaneläkelaitos myöntää opintorahaa, asumislisää ja opintolainan valtiontakauksen. Lisäksi Kansaneläkelaitos tukee jokaista opiskelijaravintolan annosta 1,84 eurolla ja opiskelija maksaa itse lounaastaan kahdesta kolmeen euroon. Opiskelija saa tarvittaessa terveyspalveluja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiöstä kohtuullista korvausta vastaan.

Nuoren aikuisen oletetaan opiskelevan vielä oppivelvollisuuden suoritettuaan. Opiskelun jälkeen hänen oletetaan hakeutuvan koulutustaan vastaavaan työhön, josta saa palkkaa ja josta peritään veroja ja muita veroluonteisia maksuja, joilla katetaan esimerkiksi edellä mainittu koulutuspolku. Aikuisen oletetaan tekevän koulutustaan vastaavaa työtä, josta saa rahaa, jolla voi maksaa itse oman elämänsä tarpeista aiheutuvat kulut.

Mutta tie ei aina ole suora ja vauhti nopea, sitä ei ole luultavasti ollut kohtaamallani miehellä eikä välttämättä minullakaan. Ajatellen sitä, ettei hän kuten en minäkään saanut valita, syntyäkö maailmaan vai ei, lähtöpistemme tähän maailmaan on sama.

3

Kenen elämä on alusta tähän asti ollut ainoastaan helppoa, nouskoon ylös ja esittäytyköön. Yksi kärsi lapsuudessaan isänsä tai äitinsä epävanhemmallisesta käytöksestä, toisella ei ole toista vanhempaa lainkaan, kolmannella on kaksi kotia. Neljäs oli opettajan epäsuosiossa, viidettä kiusasi kaverit. Kuudes söi liikaa, seitsemäs tuskin lainkaan. Kahdeksas oli aina yksin ja yhdeksännen kaverit veivät huonoille teille.

Kymmenes ei harrastanut mitään ja yhdettätoista vietiin joka ilta harrastuksesta toiseen. Kahdestoista ei pärjännyt koulussa, kolmastoista pärjäsi, mutta silti mikään ei riittänyt. Neljästoista jäi ilman opiskelupaikkaa ja viidestoista olisi päässyt useampaankin, mutta ei osannut valita sopivaa. Kuudettätoista petti seurustelukumppani, seitsemästoista petti itse puolisoaan ja usko rakkauteen katosi kumpaiseltakin.

Kahdeksastoista teki töitä aamusta yöhön ja yhdeksästoista oli kaikki päivät kotona, kun töistä oli tullut irtisanomisilmoitus. Kahdenneltekymmenenneltä loppuu rahat muuten vain aina ennen tilipäivää. Älkää valittako, tämä on vain harjoitus! Älkääkään välittäkö, tämä on vain harjoitus!

Mikä on se kaltoin kohtelun, osattomuuden, huonojen ja epäoikeudenmukaisten kokemusten mitta ja määrä, joka sallii ihmiselle oikeuden olla harjoittamatta omaa ihmisyytään ja aikuisuuttaan?

4

Istuin raitiovaunussa linjalla numero 8, olin noussut sen kyytiin Urheilutalon pysäkiltä, olin matkalla Vallilan suuntaan. Näin raitiovaunun ikkunasta sen laihan, asuntola-asukkaan oloisen 30—40-vuotiaan miehen laahustavan hitaasti ja kumarassa pitkin Helsinginkatua.

Istuin raitiovaunussa ja se jatkoi matkaa eteenpäin.

5

Ennen kuin missään on mitään, ennen kuin mitään on tapahtunut, kaikki on tyhjää, puhdasta ja koskematonta. Valkoista ilman mitään. Valkoinen on alku. Valkoinen on tila, jossa kaikki on mahdollista. Mitään ei ole vielä tapahtunut, mutta välttämättä ei koskaan tapahdukaan. Ja ei välttämättä tarvitsekaan tapahtua. Siten voi olla ettei tapahdu hyvää, mutta toisaalta ei pahaakaan. Yhtä aikaa kaikki tai ei mitään. Valkoinen voi jäädä valkoiseksi, pelkäksi tyhjiydeksi, tulematta koskaan miksiäkään. Tai sitten siihen voi tulla merkkejä, hyviä tai huonoja, ääretön määrä. Koskemattomuuden loppuminen murtaa valkoisen tyhjyyden.

"Given a choice between grief and nothing, I would choose grief."⁵ William Faulkner valitsisi surun ei-minkään sijaan. Mutta eikö tyhjiys, ei-mikään, ole kaikenkattavaa vapautta? Kun ei ole mitään, mistä luopua, mitään, mitä kaivata, mitään, mitä hävetä tai mitään, mitä haluta – eikö juuri silloin ihminen ole absoluuttisen vapaa, vapaa kokemaan kivun, tuskan ja surun, mutta myös onnen ja riemun?

—

Se kaveri oli taas siinä, kun olin tulossa bussilla keskusta kotiin. Se istui siinä bussipysäkin penkillä, kun jäin pois bussista. Ei se bussia odottanut, ei se noussut bussin kyytiin, se vain istui siinä. Istui siinä ja nousi ylös, kun bussi jatkoi matkaa pysäkiltä eteenpäin. Sitten se kaverikin jatkoi omaa matkaansa. Se ei huomannut minua eikä se pyytänyt rahaa tällä kertaa.

---

⁵ William Faulkner (1897-1962)

Olosuhteistamme huolimatta jokaisena elämämme päivänä jokainen vastaa tietoisesti tai tiedostamattaan kysymykseen, joka on pohjimmiltaan yksinkertainen.

”Ollako vai eikö, siinä pulma
Jalompaa onko vaiti ottaa vastaan
pahansuovan onnen turmannuolet
vai aseella selvä tehdä murheistaan,
lopettaa ne kerta kaikkiaan?
Kuolla – nukkua vain, nukkua – ei muuta –
Ja uskoen että siihen uneen loppuu
sieluntuskat, päättyy kurja piina
jonka syntymässään peri lihamme,
eikö se olisikin suloinen armo?
Kuolla, nukkua, vain nukkua
ja kenties nähdä unta?
Siinä kynnyks, johon kompastun.
Millaiset on unet tuolla puolen,
Kun elämän kerää auki keritään,
se panee miettimään – ja jos mietti,
elämän kurjuutta vain pitkittää.
Kuka muuten sietäis ajan ruoskan,
vääryyttä, sortoa, loukkausta,
kun lakeja poljetaan ja rakkaus on huora
ylimielisiä hallitukset
ja kunnan miestä syrjii kiipijät,
jos kerran voisi tilit selvittää,
tikarilla kaikesta lopun tehdä?
Niin, kuka muuten vapaaehtoisesti
huokaisi elämän taakan alla,
jos emme kuolemaa niin pelkäisi,
– outoa maata jonka rajoilta
ei vaeltaja ole palannut –
että hämmentynyt tahto herpoaa
ja ennen vanhat vaivamme kärsimme
kuin ryntäämme uusiin joita emme tunne?”⁶

---

⁶ Shakespeare (69-70)

Paitsi tänä päivänä edellisen kaltaiseen monisanaisuuteen ei ole aikaa.
Asiat pitää sanoa lyhyesti, selkeästi ja kuuluvalla äänellä.

Kuoppa maahan ja tervemenoa tuntemattomaan?

kyllä

ei vielä tänään

IHMINEN, RAHA, KAUPUNKI JA TAIDE

Rule 4. Consider everything as an experiment.⁷

John Cage

---

⁷Some rules and hints for students and teachers or anybody else (Liite 1)

1

Kotini on Helsingin Kalliossa. Kuljen siellä päivittäin milloin minnekin. Viime aikoina on usein vastaan kävellyt 30—40-vuotias mies. Hän pyytää rahaa. Kerran annan hänelle viiden sentin kolikon. Myöhemmin minua hävettää.

"Läpimitta (mm): 21,25
Paksuus (mm): 1,67
Paino (g): 3,92
Muoto: pyöreä
Väri: kupari
Koostumus: kuparipinnoitettua terästä
Syrjä: sileä"⁸

---

⁸ www.ecb.int

2

Viisi senttiä on arvoltaan pienin Suomessa käytössä oleva kolikko.

Viisi senttiä kertaa kolme on tölkin pantin arvoinen, kaksi viiden sentin kolikkoa on pienen lasipullon pantin arvoinen.

Viidellä sentillä saattaa saada ostettua kaupasta yhden irtokarkin tai kaksi, mutta viidellä sentillä ei saa lautasellista hyvää ja ravitsevaa Elovena-kaurapuuroa. Se maksaa 7,20 senttiä.

Ostosten loppusumma pyöristyy kassalla käteisellä maksettaessa lähimpään viiteen senttiin. Esimerkiksi jos loppusumma on 1,79€, kassanhoitaja vaatii maksuksi 1,80€. Jos taas loppusumma olisi 1,82€, maksaisit ostoksistasi saman 1,80€.

Onko viisi senttiä oikeastaan yhtään mitään?

SIWA KALLIO
WALLININKATU 7
00530 HELSINKI
Puh. 020 700 2020

Kas 1/ 1/11 Ku 249351 24.09.12 21:10

ELOVENA KAURAHIU	8	1,79
Pyöritys		0,01
Maksettava yhteensä		1,80
Käteinen		2,00
TAKAISIN		0,20

Bonuskortti: 04605 1,80
Bonuksia kirjattu
Bonuspuhelin 0200 85800

Suomen Lähikauppa Oy Y-tunnus 1905481-8
ALV.PROS VEROTON VERO YHTEENSÄ
8 13,00 1,59 0,21 1,80

Asiakas 200
KANTA-ASIAKAS

siwa
yllättävän lähellä

Elovena-kaurahiutaleiden (1kg) hinta Siwassa on 1,79€.

3

Länsimaissa on vallinnut lineaarinen aikakäsitys. Kaikella on ollut aikansa, yhden vuorokauden 24 tuntia on jakautunut aika lailla kivuttomasti kolmeen kahdeksan tunnin jaksoon: yksi kolmasosa työlle, yksi kolmasosa levolle ja yksi kolmasosa vapaa-ajalle. On ollut mennyt aika, nykyisyys ja tulevaisuus. Synnymme, elämme ja kuolemme. Vuodessa on yhä 12 kuukautta. Joulua ja juhannusta jakavat vuoden kahtia ja tänä päivänä yritysten osavuosisikatsaukset jakavat vuoden vielä neljään osaan, kvartaaleihin. Syklinen aika, jolloin asioita toimitettiin vuodenaikojen mukaan, kylvettiin tai korjattiin satoa pelloilla, kun aika oli oikea, tuntuu tänä päivänä liian hitaalta. Teollistuneessa maailmassa on kiire, meillä ei ole aikaa odottaa. Yhteiskunta viestittää kaikilla toimillaan, että olisi parempi olla liikkuvassa junassa, koska huomenna junaa ei välttämättä enää tule.

Lineaarinen aika ei tunnu riittävän, tarvitsisimme vähintään kaksi tai oikeastaan useampia aikajanoja, joilla elää yhtä aikaa, että ennättäisimme tehdä kaiken, mitä meiltä vaaditaan. Tietoisuus siitä, että joku on aina hereillä ja töissä jossain puolella maailmaa luo vääristynyttä kuvaa yksittäisen ihmisen mieleen. Samaan aikaan pitäisi olla töissä ja kotona, viettää laatu-aikaa perheen kanssa ja ottaa aikaa ihan vain itselleen, nukkua ja harrastaa, urheilla ja sivistää itseänsä. Missä sitten fyysisesti onkin, tuntee olevansa väärässä paikassa väärään aikaan. Ja joku on aina edelläsi, parempi, kauniimpi, nuorempi – enemmän. Mikään ei riitä. Mikään raha ei riitä. Kenellekään.

4

Asun Kalliossa. Kuljen siellä päivittäin milloin minnekin. Taas kerran vastaani kävelee laiha, 30—40-vuotias mies vähän ennen seitsemää illalla. Olin juuri tullut ulos kaupasta ja menossa kotiin. Kun kulman takaa astuu esiin tämä mies, huokaisen hiljaa. Mielessäni arvelen jo tietäväni hänen asiansa, kun hän avaa suunsa.

MIES: Oisko sulla antaa yhtään rahaa, en oo tänään syönyt mitään ja rahaa tulee vasta ensi viikolla?

Minulla oli kukkaro kädessä, en voinut paeta tilanteesta siihen jollain tavalla reagoimatta. Avasin kukkaron ja aloin kaivaa sen pohjalta jotain. Tiesin siellä olevan muutamia euroja erikokoisina kolikkoina. Annoin kolikoita miehelle.

MIES: Oisko sulla setelirahaa?

MINÄ: Ei valitettavasti. Mä maksan yleensä kortilla, mulla on nyt vaan näitä kolikoita.

Samaa vanhaa selitystä minulta kuten aikaisemminkin. Jatkoin kukkaron kaivamista, kolikot olivat hankalasti kaikkien mahdollisten plussa- ja bonus-, kirjasto- ja pankkikorttien alla. Ojennan muutaman kolikon lisää.

MINÄ: Mitä sä aiot ostaa noilla rahoilla?

MIES: Mihin nämä nyt sitten riittää.

Mies jatkoi omaa *dérivetään*⁹ ja minä menin kotiin hiukan hämmennyneenä jälleen kerran.

---

⁹ *dérive* = suunnittelematon matka, päämäärätön ajelehtiminen
Kansainväliset situationistit -ryhmän luoma psykomaantieteellinen käsite

Leipää, maitoa tai makkaraa, oletin vastaukseksi kysymykseeni, mitä mies aikoi ostaa. Jos hän olisi sanonut ostavansa tupakkaa, kaljaa, viinaa tai huumeita, mitä sitten? Mistä minä tiedän, mikä hän on? Mistä minä tiedän, missä hän asuu? Mistä minä tiedän, mistä ruuasta hän pitää? Ja mitä se minulle kuuluu, mitä mies rahoilla tekee. Ostaa, mitä ostaa. Tai säästää ne. Mikä minä olen arvottamaan hänen ostoksiaan ja mielihalujaan. Annoin muutaman kolikon, joiden antamisen oma talouteni kesti. Ja se siitä, niin sen pitäisi olla. Tein valinnan antaessani kolikot hänelle, tekisi hän sitten niillä mitä tekisikin. Ostaa, mitä ostaa. Se asia ei kuulu minulle.

5

Kuukausien ajan 1970-luvun lopulla ranskalainen kirjailija, valokuvaaja, installaatio- ja käsitetaiteilija Sophie Calle (s. 1953) seurasi tuntemattomia ihmisiä Pariisin kaduilla valokuvaten heitä salaa ja tehden muistiinpanoja seuraamiensa ihmisten toimista. Calle eivät kiinnostaneet ihmiset sinänsä, vaan pikemminkin itse salapoliisityö. Sattumalta eräänä iltana Pariisissa hänet esitellään miehelle, jota hän on aikaisemmin päivällä salaa tarkkaillut. Calle päättää lähteä seuraamaan miestä Venetsiaan, jonne tämä on seuraavana päivänä lähdössä. Kolmentoista päivän ajan Calle varjostaa miestä valokuvaten ja muistiinpanoja tehden valepukuun pukeutuneena ja peruukki päässään. Näistä dokumentaatioista ja päiväkirjamerkinnöistä koostuu hänen teoksensa *Suite Vénitienne*, joka julkaistiin kirjana vuonna 1980.¹⁰

Amerikkalainen valokuvaaja Philip-Lorca diCorcia (s. 1951) käytti teoksensa *The Hollywood series/The Hustlers* (1990-92) malleina Santa Monica Boulevardin ympäristössä kohtaamiaan miesprostituoituja ja narkomaaneja. Ensin diCorcia järjesti kuvauspaikat avustajansa kanssa ja tämän jälkeen etsi sopivia malleja kuhunkin otokseen. *The Hollywood* on sarja muotokuvia, joista jokaisen yksittäisen kuvan nimi sisältää mallin nimen, iän, syntymäpaikan ja summan, jonka diCorcia maksoi kullekin mallille korvaukseksi mallintyöstä. Korvaus määräytyi sen mukaan, mitä prostituoitu olisi veloittanut asiakkaaltaan tavanomaisesta työstään.¹¹

---

¹⁰ frieze.com

¹¹ Cotton (51-52)

Sophie Calle, kuva kirjasta *Suite Vénitienne* (1980)¹²

Philip-Lorca diCorcia, *Brent Booth; 21 years old; Des Moines, Iowa; \$30* (1990-92)¹³

---

¹² ingridnewton.blogspot.fi

¹³ vam.ac.uk

6

Olin usein kohdannut laihan miehen kulkiessani Kallion kaupunginosan kaduilla. Kohdatessamme hän on lähes aina pyytänyt rahaa. Kerran annoin hänelle viisi senttiä. Häpesin käytöstäni. Tämän kohtaamisemme jälkeen aloin kiinnittää viisisenttisiä kahdella teipinpalalla jalkakäytävälle Kallion alueella. Minulla oli mukana pieni kukkaro, johon mahtuu kolikoita ja rulla läpinäkyvää teippiä. Se oli työkalupakkini. Minua hävetti kumartumiseni ja tekemiseni. Kun ohikulkija lähestyi, teeskentelin solmivani kengännauhoja. Kiinnitin viisisenttinen kahdella teipinpalalla Wallininkujan jalkakäytävälle. Ajattelin, että toivottavasti kukaan naapuri tai tuttu ei kulje ohitseni juuri nyt ja näe, mitä teen. Onneksi teippaamiset oli nopeasti teipattu ja nousin pystyyn. Yritin jatkaa matkaan kuin mitään ei olisi tapahtunut.

Mietin, olisiko Sophie Calle miehen kohdattuaan kokenut hänet riittävän mielenkiintoiseksi ja lähtenyt seuraamaan häntä, valokuvannut häntä salaa ja kirjoittanut muistiinpanoja miehen liikkeistä? Tai olisiko Philip-Lorca diCorcia 2010-luvun Helsingissä kelpuuttanut miehen mallikseen ja houkutellut hänet mukaansa? Löydettyään ja järjestettyään ensin sopivan kuvauspaikan Kallion kaupunginosasta assistenttinsa kanssa, olisiko diCorsia ottanut kuvan ja nimennyt teoksen esimerkiksi seuraavasti: *Kalle Kulkija; 34 years old; Helsinki; Finland; €50 (2012)* ja maksanut miehelle 50 euroa?

Ehkä tämä laiha, 30—40-vuotias, asuntola-asukkaan oloinen mies kerran kävi koulua, opiskeli ja kävi töissä, uskoi kovan työn tuovan onnen – ehkä oman kodin ja perheen, ja vaurautta tai vähintäänkin toimeentuloa, mutta joku meni jossain kohtaa pieleen. Ehkä miestä kiusattiin koulussa opettajien ja vanhempien siitä mitään tietämättä tai opiskeluympäristö koulussa oli muusta syystä rauhaton. Ehkä mies

opiskeli väärää alaa, eikä se oikein sujunut. Ehkä töitä löytyi, mutta eräänä päivänä tuli irtisanomisilmoitus töistä, tuotannollisten ja taloudellisten syiden vuoksi, vaimo lähti, vei lapset mukanaan ja nyt on mies yksin kiertelemässä Kallion katuja. Ehkä mies tai joku muu hänen lähipiirissään sairastui vakavasti tai läheinen ihminen kuoli odottamatta. Ehkä mies jonottaa leipää Pelastusarmeijalta yhtenä ja Heikki Hurstilta toisena päivänä. Tai sitten miehen tarina on jotain aivan muuta.

Olisinko voinut tehdä enemmän? Olisiko pitänyt esimerkiksi lähteä seuraamaan miestä ja yrittää selvittää, kuka hän on, mistä hän tulee ja mitä hän päivisin tekee ja mistä hän pitää ja mistä ei. Ehkä tulla tutuksi miehen kanssa ja jopa kutsua hänet kotiimme syömään. Tai kun rahallinen puoli sekä hänellä että minulla on hiukan heikko, yrittää auttaa häntä jollain muulla tavalla. Eikö juuri niin tekisi yhteiskunnallisesti valveutunut taiteilija?

Olen taiteilija, joka tutkii, tarkkailee, ihmettelee ja yrittää selvittää, mistä on kysymys. Yritän ymmärtää vaikeuksia ja asioita, jotka ovat vaikeita, mutta en ole psykiatri tai sosiaalityöntekijä. En ole hoitaja saati sitten lääkäri, vaikka osaan hoitaa haavoja oikein. Voin kuunnella syyttäjiä ja puolustajia, mutta kaikki ei ole aina mustavalkoista. Enkä ole Calle enkä diCorcia.

Olisiko kenties ollut parempi teipata jalkakäytävälle kahden euron kolikoita tai jopa setelirahoja? Tai vaikkapa sadan euron arvosta viiden sentin kolikoita pitkäksi jonoksi Helsinginkadulle? Suuremmalla rahamäärällä on tietenkin suurempi ostovoima ja se olisi löytäjälle taloudellisesti merkittävämpää. Teos saattaisi saada näkyvyyttä jopa julkisessa mediassa. *Kuka teippaa rahaa Kallion kaduilla*, olisi kysytty. Olisinko siten minä taiteilijana maineikkaampi ja kunniakkaampi ja teokseni taiteellisesti merkittävämpi ja arvokkaampi? Onko kaikessa kysymys aina vain rahasta?

A Monument of Confusion and Shame (2011- jatkuva)

Sophie Callen *Suite Vénitienne* ja Philip-Lorca diCorcian *The Hollywood series/The Hustlers* teokset on tunnustettu taiteeksi ja hyväksytty taidehistorialliseen jatkumoon. Onko tämä maahan teippaamani viiden sentin kolikko, teokseni *A Monument of Confusion and Shame* sitten ympäristötaidetta? Luin kirjaa¹⁴. ”Ei tosin tavallisesti ole kovin vaarallista, jos pitää taiteena jotakin sellaista, mitä joku muu ei pitäisi, tai ei muiden taiteena pitämää siksi huomaa. Olennaisempaa on, millaista taidetta kohtaa, miten, ja mitä kohtaamisesta seuraa. [...] Onko jokin taidetta tai ympäristötaidetta, on loppujen lopuksi useimmiten toisen tai kolmannen luokan kysymys.”

---

¹⁴ Naukkarinen (29)

Luin kirjaa¹⁵. Kirjassa kerrottiin anarkismista ja poeettisesta terrorismista. Poeettisen terrorismin uhriksi altistuneet joutuvat pohtimaan omaa olemassaoloaan ja suhdetta ympäristöönsä hiukan tarkemmin kuin tavallisena arkipäivänä, jossa asiat toistuvat samanlaisina yhä uudestaan ja uudestaan. Jätä merkki, luin kirjasta. Koteihin murtautuessa älä vie mitään vaan jätä poeettis-terroristisia esineitä, kiinnitä muistolaattoja julkisiin ja yksityisiin paikkoihin, runoja julkisten käymälöiden seiniin, viestejä autojen tuulilasinpyyhkimien alle ja lähetä nimettömiä kirjeitä tuntemattomille, kirjassa kehoitetaan. ”Älä tee PT:tä toisia taiteilijoita varten, tee sitä ihmisille jotka eivät ymmärrä (ainakaan muutamaan hetkeen) tekemääsi taiteeksi. Vältä tunnistettavia taideluokituksia, vältä politiikkaa, älä jää paikalle selittelemään, älä tuntele; ole säälimätön, ota riskejä, vandalisoi vain sitä mikä pitää pilata [...] Paras PT on laitonta, mutta älä jää kiinni. Taide rikoksena; rikos taiteena.”

Lieneekö Kotkassa luettu samaa kirjaa, koska siellä, eteläsuomalaisessa satamakaupungissa, huhtikuussa eräänä viikonloppuyönä vuonna 2012 hirtettiin luonnollisen ihmisen kokoinen nukke sillankaiteeseen. (Kuva vas. Sami Silto¹⁶) Nukke ehti roikkua kaiteessa muutamman tunnin ajan ennen kuin poliisi poisti sen katukuvasta. Kuka nukken kaiteeseen oli kiinnittänyt, sitä ei saatu selville, nukken tekijät eivät halunneet tulla julkisuuteen.

¹⁵ Bey (8-10)

¹⁶ kymensanomat.fi

Nukella oli kädessään salkku, jonka kylkeen oli kirjoitettu teksti *KELLO KÄY*.

Paikallisen Kymen Sanomat -lehden verkkosivuilla lukijat kävivät vilkasta keskustelua siitä, oliko sillankaiteeseen kiinnitetty nukke taidetta. Moni näki nuken mainoksena ja sissimarkkinointina, joku piti sitä hauskana pilana, toinen huonona huumorina ja useat myönsivät sen herättelevän, vaikka tuntui olevan hiukan epäselvää, kenen ja mihin pitäisi herätä. Eräs kommentoija oli sitä mieltä, että nukke oli ”kunnallisten apuraha taiteilijoiden tekosia ja tarkoitettu uhkauseksi”. Sama kirjoittaja jatkoi vielä, että ”jos ei sitten taiteilu kannata on mentävä oikeisiin töihin. Mutta ei siis mihinkään kunnan hommiin”. Poliisi puolestaan piti nukkea huonona pilana eikä aloittanut tapauksen johdosta rikostutkintaa ja nukke päättyi Kotkan poliisin löytötavaroiden joukkoon. Kymen Sanomat -lehden verkkosivuilla oli myös kysely, jossa sai kertoa oman kantansa, oliko sillankaiteeseen hirtetty nukke taidetta. Hieman yli puolet vastaajista, 53 %, oli sitä mieltä, että nukke oli taidetta.¹⁷

Kymen Sanomat¹⁸ oli paperiversiossaan haastatellut hirtetyn nuken tapaukseen liittyen myös Kiasman tutkijaa ja amanuenssia Leevi Haapalaa. Haapala näki tapauksen keskustelun avauksena julkisen tilan käytöstä ja siitä kuka saa päättää, mistä puhutaan, kun puhutaan julkisessa tilassa. Kysymykseen siitä, oliko hirtetty nukke taidetta, Haapala vastasi sen olevan taidetta, jos se on taiteilijan tai taiteilijaryhmän tekemää. Muuten se on tavallista kansalaistoimintaa.

---

¹⁷ kymensanomat.fi

¹⁸ 19.4.2012

8

Kaupunkiteosten luonteeseen kuuluu yllätyksellisyys, lupaa teoksen ripustamiseen ei välttämättä kysytä. Teoksista ei kerrota näyttelykalentereissa eikä avajaiskutsuja lähetetä. Teoksen yhteyteen ei kiinnitetä teos- ja tekijätietoja, eikä esillä ei ole lehdistötiedotteita ja taiteilijan ansioluettelo, kuten tavallisesti museo- ja gallerianäyttelyissä. Teoksen nimeäminen ja teoksen signeeraus tapahtuu tavallisesti vasta sosiaalisessa mediassa tai taiteilijan sähköisen portfolion kautta teoskuvan kera, jos ollenkaan. Siten teosten dokumentoiminen on tärkeä ja oleellinen osa hetkellisiä, katoavia tai muuten vaikeasti saavutettavia teoksia tekevän visuaalisen alan taiteilijan työnkuvaa.

Maataiteen alkuaikoina 1960-luvulla Richard Long (s. 1945) teki ensimmäisiä kävelyteoksiaan. Siitä asti hänen taiteessaan kävelyllä on ollut merkittävä osa. Tavallisesti hänen reittinsä suuntautuvat syrjäisille seuduille ja kävelynsä lomassa Long toteuttaa myös veistoksia saatavilla olevista materiaaleista. Esitellessään taiteellista työtään galleriatilassa Long tutustuttaa katsojat teoksiinsa myös valokuvien ja tekstien avulla. Valokuvat ja tekstit ovat tasa-arvoisia taiteellisia ilmaisumuotoja kävelyn ja syrjäisille seuduille toteutettujen teosten kanssa, ja kaikkien eri tekniikoin toteutettujen teosten tarkoitus on yhdessä välittää katsojalle kokemus ja johtaa tämä taiteilijan tekemän taiteen ytimeen.¹⁹

Omasta taiteellisesta toiminnastani ei aina synny selkeästi esiteltäviä fyysisiä objekteja, kuten maalareilla tai veistäjillä. Tämän olen itse vähitellen hyväksynyt. Osa taiteestani on olemassa hetken ja poistuu

---

¹⁹ poriartmuseum.fi

katukuvasta jonkin ajan kuluttua. Teokset ovat saattaneet lähteä kadullakulkijan mukaan tai niitä on poistettu kaupungin työntekijöiden toimesta ja jotkut olen itse käynyt poistamassa määrittelemäni ajan kuluttua.

En ole vielä esitellyt teostani *A Monument of Confusion and Shame* galleriatilassa, se on ollut esillä ainoastaan kaupunkitilassa sekä paperisessa ja sähköisessä portfolioossani kuvana ja lyhyenä tekstinä. Maataiteen vanhat tekijät antavat tietämättään nykytaiteilijalle mielenkiintoisen haasteen, kuinka siirtää kaupunkiteos valkoisten seinien suojaan tai voiko sitä edes ylipäättään tehdä taiteen sisällön muuttumatta. Kuinka välittää katsojalle yhtäläinen kokemus sisätilassa kuin kaupunkitilassa?

Luin kirjaa ²⁰. Siinä kerrottiin kaupungin tilapäisestä päällyskasvustosta, *urbaaneista epifyyteistä*, kallioon maalatuista teksteistä, sähkökaappeihin ja työmaa-aitoihin kiinnitetyistä klubi-ilmoituksista, kannanotoista ja kokoontumiskutsuista. Pian eilen kiinnitetty tai maalattu peittyi uuden alle ja kaupungissa alkaa taas uusi pieni kertomus. Mietin, että haluan mieluummin jättää paikkoihin tilapäisiä ja hetkittäisiä jälkiä, jotka peittyvät myöhemmin uusien alle kuin yrittää tavoitella suurta kertomusta. Ja onko enää edes olemassa suuria kertomuksia?

—

Olen valokuvannut teipatun kolikon, teokseni *A Monument of Confusion and Shame* sen jalkakäytävälle teipattuani, mutta en jäänyt seuraamaan, mitä sen ja kadullakulkijan välisessä kohtaamisessa tapahtui. Ajatus nurkan takana kyyristelemisestä ja siitä, kuka huomaa kolikon tai kuka

---

²⁰ Haarni (51)

sen lopulta poimii, saati tämän kaiken dokumentoiminen tuntuu samalta kuin setelin kiinnittäminen ohueen, näkymättömään naruun. Kun poloinen ihminen kumartuisi nostamaan sitä maasta, joku vetäisi setelin piiloon aidan taakse. Setelin ja narun kanssa toimiminen olisi toisen ihmisen tietoista harhauttamista, pikkupoikien pilan kaltaista toimintaa ja se ei ole teokseni tarkoitus.

Yhtään maahan teipattua kolikkoa en ole myöhemmin löytänyt. Tästä voin päätellä, että jotkut ovat poimineet kolikot taskuunsa. Ihminen on tarkkaillut ympäristöään, pysähtynyt, kumartanut ja ottanut itselleen kolikon. Laillani tämä ihminen on joutunut nöyrytykseen ja tunnustamaan itselleen – minun taloudelleni on hyväksi ottaa talteen jopa tämä pieni kolikko. Kun viisisenttisiä on kaksikymmentä, tulee niistä kuitenkin jo yksi euro.

Kaupunkiteokset eli instituutioiden ulkopuolelle sijoitettu taide nähdään vielä tänä päivänä valitettavan usein roskana tai likana, kuten Kotkan tapaus osoitti. Museoiden ja gallerioiden seinien ulkopuolelle sijoitettu luvallinenkin taide näyttäneen suuren yleisön mielestä vielä uudelta ja oudolta asialta, ellei kyseessä ole sitten monumentaaliset metallista tai kivistä työstetyt, kuolleita henkilöitä tai tärkeitä menneitä tapahtumia varten pystytetyt muistomerkit. Kaupunkitaiteella on Suomessa yhä vielä luvattomuuden ja kansalais-tottelemattomuuden kaiku.

Luin kirjan²¹ takakannesta. ”Lika on ainetta väärässä paikassa. Kastike on kyllin puhdasta syötäväksi, mutta paidalle tipahtaessaan se muuttuu liaksi.” Onko jokin museotilassa taiteeksi hyväksytty ja tunnustettu asia on likaa sen ulkopuolella? Museo tai galleria olisivat siten lautanen, jossa on tarjolla puhdasta ruokaa ja kaupunkitila samalla kastikkeella likaantunut paita, joka pitää pikaisesti pestä. Jatkan kirjan²² lukemista. ”Ehdotonta likaa ei ole olemassakaan: se on vain katsojan silmässä.”

—

Graffiteja ja muita luvattomia kaupunkitaiteen muotoja vastustanut helsinkiläinen Stop töhryille! -kampanja on onneksi jo kuopattu vuonna 2008 kymmenen toimintavuotensa jälkeen, mutta likanako Helsingin kaupungin työntekijät näkivät Sininen verstaas -työpajan tekstiilityön Vanhankirkon puistossa toukokuussa 2012? *Varas vei tekstiilityön*²³ oli

---

²¹ Douglas (takakansi)

²² Douglas (47)

²³ HS 24.5.2012

otsikkona Helsingin sanomien kaupunkiosiossa. Sinisen verstaan nuoret olivat työstäneet kevään ajan Vanhan kirkon puiston puihin kiinnitettäviä tekstiiliteoksia. Teoksien ripustamiseen oli haettu ja saatu Rakennusvirastolta asianmukaiset luvat. Seuraavan päivän sanomalehti uutisoi, ettei asialla ollutkaan ollut varas, vaan Helsingin kaupungin työntekijät. Tieto luvista ei ollut tavoittanut heitä. Puistotyöntekijät olivat poistaneet ensimmäisen puuhun solmitun, letitetyn ja ommellun teoksen. Heille teos näyttäytyi vain nauhoina puissa, jotka piti repiä pois.

HS 25.5.2012

Ruttopuiston rosvous kaupungin munaus

Nuorilla oli lupa tekstiiliteokseen, mutta tieto ei ollut välittynyt.

Matti Huuskonen HS

RUTTOPUISTON taidevarkaus on paljastunut Helsingin kaupungin möhlykseksi.

Puistosta vietiin varhain keskiviikkona nuorten tekstiilityö, johon kaupunki oli antanut luvan jo keväällä.

HS uutisoi varkaudesta torstaina, ja pian toimitusta lähestyi lukija, joka kertoi nähneensä, kuinka kaupungin työntekijät irrottivat kangasta puista.

"Kyse on puhtaasta väärinkäsityksestä. Asiasta sovittiin jo talvella, mutta ei nyt tullut kevätkiireissä työntekijöiden kanssa puheeksi. Luulivat, et-

tä joku oli ripustanut nauhoja puihin ja repivät pois", pa-hoittelee puidenhoidon työnjohtaja Sami Kiima.

TEOS oli kaupungin Sininen verstaas-pajan nuorten.

"He surivat aamun, pitivät pitkät keskustelut ja päättivät, että periksi ei anneta", kertoo verstaan vastaava kouluttaja Susanna Palo.

Nuoret olivat tehneet Ruttopuiston puihin ripusteltavia kankaita työläällä applikaatiotekniikalla kuukauden ajan. Tilalle on päätetty tehdä uudet, mutta sukkelammalla tyyllillä.

KOLME Ruttopuiston puuta saa kangasverhouksen, joka saa olla ainakin kaupungin miehiltä rauhassa.

Ruttopuiston väripuita on suunniteltu osaksi yhteista-pahtumaa, joka on Helsingin päivänä 12. kesäkuuta.

Helsingin sanomat 25.4.2012

IHMINEN + TAIDE ≈ TAITEILIJA

Ennen tein vain käsityötä. Nykyään teen myös päätyötä – teen silmätyötä ja korvatyötä ja suutyötä. Teen työtä, ja jalkatyötä ja käsityötä, teen työtä koko keholla ja kaikilla aisteilla. Ja lähes koko ajan, aamuisin, päivisin, iltaisin ja joskus öisinkin.

Olen muu, mikä? ♪ "I'm a little bit of everything, all roled into one..."²⁴

Olen muu, mikä? _____

- A) päätön lapsi
- B) lapsi ilman kehoa, minulla on vain pää
- C) minä valkoisissani kurkottamassa pienellä kädelläni jotain jostain korkealta

Olen muu, mikä? Katulapsi, joka lie vahingossa saanut kutsun kynttiläillallisille ja saapui paikalle takaoven kautta, se ovi oli tuntui tutuimmalta. Ja nyt pöydässä istuessaan ei aina muista, mitä ruokailuvälineitä pitäisi käyttää ensin.

Olen muu, mikä? _____

Vastaukseni ei mahdu yhdelle viivalle.

---

²⁴ Alanis Morissette *I'm a bitch, I'm a lover*

Pieni käsi kurkottaa jotain jostain korkealta.

Ne haluaa määritellä meidät. Meidät pitää kategorisoida, laittaa jokainen omaan lokeroonsa kaltaisiensa kanssa, mapittaa oikeaan järjestykseen.

Laita rasti ruutuun.

tyttö poika nainen mies pikkulapsi uhmaikäinen
 lapsi varhaisnuori teini-ikäinen nuori nuori
aikuinen aikuinen keski-ikäinen kypsä keski-ikäinen
seniori vanhus ikivanha toinen jalka haudassa
mieleltään kuollut ruumiiltaan kuollut kuollut
vanhapiika vanhapoika siis naimaton
avoliitossa __ kertaa avioliitossa __ kertaa
rekisteröidyssä parisuhteessa __ kertaa
eronnut __ kertaa leski __ kertaa jälkikasvua
yksinhuoltaja kaksinhuoltaja lapsia omia lapsia
puolison lapsia adoptoituja YHTEENSÄ __ kpl
iäkkäitä vanhempia muuta huollettavia sukulaisia
mieron tiellä

ei alkoholinkäyttöä joskus alkoholinkäyttöä kyllä
alkoholinkäyttöä 1 pullo 2 pulloa 3 pulloa enemmän
pulloja aina kun mahdollista ja kirkasta viinaa ei
tupakointia joskus tupakointia kyllä tupakointia joka
päivä koko ajan yölläkin oikealla kädellä vasemmalla
kädellä kummallakin kädellä ei kaikille huumeille kyllä
kaikelle ei koville huumeille, kannabis kyllä käy
rauhoittava lääke pikku piriste päivään amfetamiini

unilääke kokaiini heroini crack entä ekstaasi
 subutex nenään suoneen poltetaan pilveä aina
perjantaisin se on kivaa

koti on kotia ei koti on katu kotini on linnani koti
on pankin koti = vuokrakoti kerrostalo rivitalo
 o-ma-ko-ti-ta-lo kultainennoutaja isä ja äiti ja kaksi lasta
 täydellistä hometalo astma asumisoikeusno
 mökki leikkimökki kesämökki talvimökki
 metsämökki metsämökin tonttu ja ikkuna joulun on
joulukuussa, jolloin...

lihaa punaista lihaa rrasvaista punaista lihaa kalaa
 makean veden kalaa viljeltyä kalaa ryöstökalastettua
 valaan lihaa kanaa ei salmonellaa suomalaisessa
kananmunaketjussa sikaa nautaa sika-nauta
 makaroonia nykyään pastaa kasvikset joka päivä 500
grammaa suositusten mukaan lautasmalli ja ruokaympyrä,
älä unohda myös hedelmät lasketaan ja kotimaiset omenat
 natriumglutamaattia, E621, aromivahvennetta, *valkoista*,
kiteistä jauhetta puhtaassa olomuodossaan ovatko
ranskalaiset perunat kasviksia? hedelmiä ei saa unohtaa
 vegaaninen ruokavalio vegaaninen vaatetus
 kaiken kaikkiaan vegaaninen elämäntapa ei myös
jänisliimalle

allergia: pähkinät allergia: persikat allergia:
sitruhedelmät allergia: tomaatti allergia: sipuli ja sieni
(oikeasti vain nirsoutta) allergia: koivu, vaikea hengittää
astmapiippu kevät ja astmapiippu ja salmiakki ja
hakaniemenranta suola nostaa verenpainetta kananmunat
saavat kolesterolin korkealle, sanottiin verisuonet tukkeutuu
metabolinen oireyhtymä keskivartalolihavuus rasvaa
sisäelimiä ympärillä vaarallista elämää liikalihavuus
anoreksia bulimia laihuus lihavuus paino ”jojoilee”

sallittu vauvaohjelmaa piirrettyjä elokuvia ja
animaatioita dokumentteja voi katsoa lapsikin eläimistä ja
historiasta tieteen uusimmista saavutuksista opetusta
sivistystä kulttuuria urheilua visailua harrastusta
ja keskusteluja SALLITAAN K-7 koululainen ABC ja
aamupuuro K-12 vaikeampia asioita saa katsoa, vaan ei
aina ymmärretä K-16 jo alkaa aikuistakin kiinnostaa
K-18 pornoa ja väkivaltaa päihteiden käyttöä
ahdistusta vain aikuisille kypsille ja viisaille

pappi lukkari talonpoika riihikuivaa kuppari
rikas rakas työtön työtön työtön työtön
työtön rutiköyhä varas? – ei sentään! raha oikein
vaan riitä. entten tentten teelika mentten ihan
pihalla, ihanaa! ihan hihana – jaa ? ihan hissun kissun hiivin
syrjäiteitä, ettei kukaan näe että kengät on rikki

että sukassa on reikä takkikin on rikki huonot vaatteet
kerta kaikkiaan ja hankittu väärästä paikasta ihan liian
vähällä rahalla no aina *connection* no koko ajan *online*
enkä haluaisikaan kun ne tarkkailee ne rankaisee ne
tutkii ja ne hutkii en haluu leikkii niiden kanssa, en
pelkään.

Yksi kaksi kolme neljä viisi kuusi seitsemän
kahdeksan yhdeksän kymmenen. *Dull boy, dull boy,
Jack is a dull boy! Dull boy, dull boy, Jack is a dull boy!* en
sanonut mitään en ei ei. Yksi kaksi kolme
neljä... olen hiljaa olen hiljaa olen hiljaa olen hiljaa
OLEN HILJAA, EN SANO MITÄÄN olen hiljaa
 olen ihan hiljaa.

terve sairas joskus koskee
puh pah pelistä pois?

Ne haluaa hallita, ne haluaa kontrolloida. Ei ne halua tietää, keitä
oikeasti olemme tai mitä ajattelemme, ne haluaa ylläpitää rekistereitä.
Ne haluaa ylläpitää valtaa.

Missä on ruutu

kaikkea ja ei mitään

TAIDE JA RAHA

1

Mutta minäkin tarvitsen rahaa. Tarvitsen sitä ruokaan, asumiseen, puhelinlaskuun ja muuhun. Menoni ovat eivät ole suuret, vaatteeni ovat pääosin kirpputoreilta, ruuat halvimmasta päästä ja särkylääkkeitä käytän joskus. Mutta tarvitsen rahaa, edes vähän.

Taiteilijat ovat köyhiä, tämä ei ole vain aavistus tai tunne, vaan tämän pystyy halutessaan tarkistamaan valtion verotustiedoista, joissa jokaisen Suomen kansalaisen vuositulot ovat kenen tahansa nähtävissä. Taiteilijat ovat tänä päivänä korkeakoulutettuja, monella on ylempi korkeakoulututkinto, jopa useita eri taiteen alueilta ja tohtoriopinnot harkinnan alla. Mutta olipa tutkintoja tai ei, ne eivät välttämättä vaikuta taiteilijan omasta työstään saamaan rahalliseen korvaukseen. Kun taiteilija saa mahdollisuuden asettaa teoksiaan esille museoon tai galleriaan, saako taiteilija tästä palkkaa? – Tavallisesti palkkaa ei tule ja maksaapa taiteilija vielä tilankäytöstä, ripustaa, tiedottaa sekä painattaa ja lähettää näyttelykutsut itse. Taiteilija on yleensä huonoimmin palkattu henkilö omassa toimintaympäristössään, jopa heikommin palkattu kuin museon pääsylippuja myyvä tai teoksia valvova työntekijä.²⁵

Apurahaa voi ajatella taiteilijan palkaksi. Useita kertoja vuodessa taiteilijalla on mahdollisuus hakea erilaisia apurahoja työskentelynsä varmistamiseksi, hakea palkkaa työlleen. Hakemus hakemuksen jälkeen täytetään, liitteet tulostetaan ja lähetetään kaikki tarvittavat paperit määräaikaan mennessä. Sitten jäädään odottamaan, josko tällä kertaa tärppäisi, josko tällä kertaa projektiin saisi rahoituksen, josko pian saisi palkkaa koulutustaan vastaavasta työstä.

---

²⁵ Luento Teemu Mäki *Why artists are poor?*

Työskentely- ja kohdeapurahoja myöntävät valtiollinen Taiteen keskustoimikunta, alueelliset taidetoimikunnat, kaupungit ja useat yksityiset säätiöt. Mutta apurahoja ei riitä kaikille. Lopettaako sitten taiteen tekeminen, kun rahaa ei ole eikä sitä näytä tulevan kymmenienkään täytettyjen hakemusten jälkeen? Tunnustaako itselleen ja muille, että tulipa tehtyä väärä valinta taloudelliselta kannalta katsottuna taiteen kentälle hakeutuessa ja opiskellako vielä yksi uusi ammatti, vaikka terveydenhuoltoalalta, jossa tekemästään työstä saisi korvauksen?

Moni rahoittaa taiteellista toimintaansa toisilla töillä, jos niitä on tarjolla. Korkeakoulutetut taitelijat opettavat taidekouluissa ja työväenopistoissa tuntiopettajina, opastavat ja valvovat museoissa muutaman kerran viikossa, avustavat satunnaisesti toisia taiteilijoita näyttelyn ripustuksissa tai muilla tavoilla, kirjoittavat joskus artikkeleita ja näyttelykriitikoita taiteesta tai yrittävät jollain tavoin löytää edes hiukan taidetta sivuavia töitä tai edes jotain työtä, joista saada rahapalkkaa.

Akuutissa rahantarpeessa taiteilijaa auttaa luottokortti, jos sellaisen on joskus onnistunut saamaan ja luottorajaa ei ole vielä ylitetty. Taiteilijan toimeentuloa ja taiteentekemistä saattaa helpottaa taiteilijan mahdollisen puolison ansiot. Ystäviltä ja sukulaisilta voi aina yrittää lainata muutaman kymppin, ja pantilliset pullot ja tölkit kannattaa aina kerätä talteen ja viedä kauppaan. Ja onhan Suomessa myös sosiaaliturvajärjestelmä, ”Suomen perustuslain mukaan jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon”²⁶. Omien teosten myynti olisi mitä parhain keino ansaita rahaa, mutta yksityisnäyttelyn järjestämiseen ilman apurahaa tarvitaan pankkilaina ja taiteilijajärjestöjen myyntitapahtumia on vain kerran vuodessa. Omia

---

²⁶ Wikipedia

tarpeettomia tavaroitaan voi myydä kirpputorilla ja viedä joskus vauraammalla kaudella hankitut taidekirjat antikvariaattiin. Ja taiteilija voi pelata lottoa. Vaikka tietystä arvonnasta ei voittoa heruisikaan, kannattaa muistaa, että Veikkaus tukee myös kulttuuria, joten tämän tuen kautta on mahdollisuus saada lottoon sijoitetut muutamat eurot moninkertaiseksi takaisin.

Tämän karun todellisuuden keskellä, missä taiteilijana olen, helpottaa ajatus siitä, etten ole yksin. Meitä on monta.

2

Työllistyy omassa työssään, montako reikää vyössään, huusin yhdessä muiden kanssa Eduskuntatalon portailla mielenosoituksessa, jonka tarkoituksena oli tehdä näkyväksi taiteilijoiden ja tutkijoiden sosiaaliturvan epäkohtia. Palelin, sukat ja kengät olivat läpimärkiä ja tämä tapahtui maaliskuun alussa loskakelissä vuonna 2007. Mielenosoittajien rintamuksiin oli kiinnitetty A4-kokoinen paperi, jossa luki omaa ammattia kuvaava nimike. Yhtenä joukkona seisoivat tanssi- ja kuvataiteilijat, tulkit, matemaatikot, kääntäjät, tutkijat, dramaturgit, runoilijat ja monet muut luovien alojen harjoittajat. Oman puheenvuoronsa sai aikanaan tutkija ja kirjailija Virpi Hämeen-Anttila, joka kertoi kyseisellä hetkellä ansaitsevansa rahaa romaaneillaan tehdäkseen tutkijantyötä.

Hämeen-Anttila kertoi omasta 1990-luvun lama-ajan kamppailustaan saada työttömyyskorvausta, jota häneltä yritettiin evätä. Eväämistä perusteltiin lausunnolla *työllistyy omassa työssään* hänen tehdessään tutkijan työtä, josta hän ei kuitenkaan saanut palkkaa. Hämeen-Anttila kertoi lopulta kirjoittaneensa kirjoitti työvoimaviranomaiselle paperin, jossa lupasi olla tekemättä tutkijan työtä – olla tutkimatta, kirjoittamatta tai edes vilkaisematta kirjojen suuntaan. Tämän seurauksena Hämeen-Anttilalle myönnettiin työttömyyspäiväraha. Mutta puhuessaan Eduskuntatalon portailla hän kertoi kuulijoilleen, että narrasi, hän sittenkin tutki. Kuka voi pitää taiteentekijää tai tutkijaa irti omasta työstään, Hämeen-Anttila jatkoi ja totesi kyseisen tilanteen olevan raa’an väkivallan kaltainen.²⁷

---

²⁷ tatusotu.blogspot.fi

Parannusta taiteilijoiden ja tutkijoiden tilanteeseen on saatu. Edellisen hallituskauden työministeri Tarja Cronberg osoitti seuraavan vuoden huhtikuussa työvoimatoimistoille ja TE-keskuksille ohjekirjeen *Työttömyysturvalain soveltaminen tieteen ja taiteen tekijöihin eräissä tilanteissa*²⁸. Mutta yhä tänäkään päivänä taiteilija tai tutkija ei voi olla täysin varma siitä, etteikö häntä kohdeltaisi yksityisyrittäjän kaltaisena toimijana hakiessaan työttömyyskorvausta tai muuta sosiaalietuutta. Kaikki riippuu yksittäisestä virkailijasta ja hänen laintulkinnastaan.

---

²⁸ tem.fi (Liite 2)

3

En sano ymmärtäväni, mistä globaali talouskriisi alkoi. Tiedän, että Alan Greenspan toimi Yhdysvaltain keskuspankin pääjohtajana vuosina 1987-2006, oli IT-huuma ja kupla puhkesi, oli amerikkalaiset subprime-lainat, siis korkean riskin asuntoluototusta, joka näytti hyvältä ja kauniilta, mutta olikin jotain aivan muuta. Maailmanlaajuista investointipankki-toimintaa harjoittanut yhdysvaltalainen Lehman Brothers kaatui, taloutta yritettiin elvyttää sekä Euroopassa että Atlantin takana, mutta euromaiden velkaantuminen jatkuu ja pelastuspaketteja kootaan. Veroparatiisit taitavat olla tuttuja myös suomalaisille yrityksille ja eikö Bono, tuo U2-yhtyeen johtohahmo ja köyhyyden lopettamisen puolestapuhuja, halua maksaa veroja tekijänoikeuspalkkioistaan koti-maahansa Irlantiin, vaan on siirtänyt liiketoimintansa alhaisemman verotuksen maahan Hollantiin.²⁹

Elämme talouskriisin aikaa ja olen lukenut sanomalehdistä, että valuuttamme euro on kriisissä. Olen lukenut poliitikkojen keskusteluista, olen lukenut lainapaketeista ja olen lukenut vakuuksista taloudellista apua tarvitseville euromaille. Kuulen radiosta jatkuvasti uutisia uusien yhteistoimintamenettelyneuvottelujen alkamisesta ja irtisanomisista ja työpaikkojen siirtymisestä maihin, joissa tuotanto- ja palkkakustannukset ovat alhaisempia. Olen katsonut televisiota, jossa uutiset päivittävät jatkuvasti kertomuksia otsikolla raha. Erittäin tärkeää näyttää olevan, kenellä on rahaa ja kuinka paljon, kuka antaa sitä kenelle ja millä ehdoilla. Ja kuka saa päättää, kuinka paljon ja kenelle rahaa annetaan ja kuka jätetään ilman?

---

²⁹ guardian.co.uk

Turhautuneisuus sekä henkilökohtaiseen että globaaliin talouskriisiin ajoi minut perimmäisten kysymysten äärelle. Samoja kysymyksiä tuntuvat pohtivan tällä hetkellä lähes kaikki ihmiset tässä maailmassa, ikään, sukupuoleen, ihonväriin, koulutustasoon, ammattiin, varallisuustasoon tai uskonnolliseen vakaumukseen katsomatta. Mitkä ovat ihmisen edellytykset olemassaoloon ja olemassaolon jatkumiseen? Lähestyin ongelmaa taiteilijana omasta näkökulmastani.

KYSYMYS: Mistä taiteilija saa rahaa, kuinka taiteilija tekee rahaa?

VASTAUS: Tekemällä rahaa on mahdollisuus saada rahaa omalle pankkitilille.

Mitäpä, jos kokeilisin, siis aivan konkreettisesti tekisin omaa rahaa, omia seteleitä, mietin. Ovat muutkin taiteilijat tehneet rahaa, esimerkiksi brittiläinen kansainvälisestäikin tunnettu katutaiteilija Banksy, mutta en muistanut hänen rahojaan omaa toimintaani suunnitellessani. Banksyn dokumentissa *Exit Trough the Gift Shop*³⁰ Banksy-hahmo esittelee Thierry-hahmolle painamiaan seteleitä. Taiteilijan painamat setelit muistuttivat oikeita 10 punnan seteleitä, niiden ero aitoihin oli kuva – setelissä oli kuvattu Lady Di kuningatar Elisabethin asemesta. Banksy valmisti seteleitä miljoonan punnan edestä ja jakoi niitä festivaaleilla ihmisille, jotka alkoivat ostaa niillä kaljaa. Kun rahat rypisti, kukaan ei Banksyn mukaan huomannut eroa aidon ja väärennetyn välillä. Dokumentissa Banksy kertoi yhtäkkiä käsittäneensä, mitä oli tehnyt ja mitä siitä saattaisi seurata. Nyt hän säilyttää rahoja työhuoneellaan pahvilaatikoihin pakattuna, mutta ei tiedä, mitä niillä tekisi.

---

³⁰ Exit Trough the Gift Shop; Britannia 2010

Banksyn painamia seteleitä.

Halusin olla edes pieni osanen kapitalistista maailmaa. Kenelläkään ei rahaa ole tarpeeksi, aina sitä voisi olla edes vähän enemmän. Ja miltähän tuntuisi olla sikarikas? Aloin siis tehdä itselleni rahaa. Luin myöhemmin lehdestä, että myös Kreikan valtio oli tehnyt samoin, kreikkalaiset setelipainot alkoivat painaa rahaa velkojensa maksuksi. ”Setelieni” materiaaliksi valikoitui sanomalehtipaperi sen joka-päiväisyyden ja tuttuuden vuoksi ja oletin materiaalin hankinnan edulliseksi ja helpoksi. Ja mitenkään huomiotta jättämättä sitä seikkaa, kuinka se, mitä on painettu sanomalehteen, vaikuttaa tekemisiimme, olemisiimme, mielihaluihimme ja haluttomuuksiimme tai sitä, että tämän päivän sanomalehti on huomina kalan kääre.

—

Aluksi käytin materiaaliksi kaikki kotiimme keräytyneet Helsingin Sanomat. Materiaali kävi vähiin nopeammin kuin olin ajatellut ja sen loputtua kokonaan olin pakotettu hankkimaan sanomalehtiä eri taloyhtiöiden pihojen paperinkeräyslaatikoista. Sain kokemuksia siitä, miltä tuntuu ottaa talteen toiselle tarpeetonta ja pois heitettyä tavaraa ja kuinka toimintaani tunnuttiin tarkkailtavan. Toki kadun varteen sijoitetut siirtolavat silmäilen aina läpi, se on jotenkin sallitumpaa ja hyväksytympää. Mutta roskalaatikoihin olen itse enimmäkseen vain vienyt roskaa. *Minun roskani ovat minun roskiani eikä niihin saa toiset koskea, vaikka itse olisin heittänyt ne jo roskikseen*, aistin paheksuvan ajatuksen kohdistuvan itseeni ottaessani ja pakatessani lehtiä kasseihin.

Kreikan keskuspankin setelipainosta suojellaan rahaa maan velkojen maksuun.

Kreikka käynnisti setelipainon

KREIKKA: Kreikan keskuspankki on aloittanut poikkeukselliset hätätoimet, jotta Kreikan valtio suoriutuisi seuraavasta, 20. elokuuta eräännyvästä 3 miljardin euron lainaerän maksusta.

Kreikan keskuspankki, joka on osa eurojärjestelmää kuten Suomen Pankki, on käynnistänyt setelirahoituksen eli se on alkanut painaa seteleitä Kreikan valtiolle.

Setelirahoituksen eli uuden rahan luomisen kaava on yksinkertainen. Kreikkalaiset pankit lainaavat ensin rahat Kreikan keskuspankilta, minkä jälkeen pankit lainaavat ne edelleen Kreikan valtiolle. Velkarulettin mahdollistaa se, että

Kreikan keskuspankki hyväksyy pankeilta vakuuksina Kreikan valtion velkapaperit, joilla oikeasti ei ole minkäänlaista vakuusarvoa.

Ekp:n siunaama hätärahautusohjelma hyväksyy kuitenkin tällaisen kansallisen kikkailun. Ekp päätti 20. heinäkuuta myöntää kansallisille keskuspankeille tämän poikkeuksellisen oikeuden.

Omissa rahamarkkinaoperaatioissaan Ekp ei hyväksy Kreikan valtion tai sen takaamia velkapapereita vakuuksina.

VEIVAUKSEN lopputuloksena Kreikan valtio saa tyhjistä synnytyttyt rahat ja pystyy näin maksamaan seuraavan lainaeränsä.

- Kyseessä on keinotekoinen, ylimenokauden ratkaisu, johon on turvauduttu, jotta troikka (IMF, Ekp, EU) voi tehdä arvionsa Kreikan tilanteesta, minkä jälkeen selviää, saako Kreikka väliaikaiselta kriisirahastoilta seuraavan tukilainansa syykuussa, eduskunnan pankkivaltuuston puheenjohtaja **Ben Zyskowitz** (kok) kommentoi IS:lle eilen.

- Tämä taitaa olla ainoa tapa, jolla väliaikaisesti voidaan hoitaa tilanne, Zyskowitz lisäsi.

Suomessa Kreikan hätärahautuksesta kertoi ensimmäisenä *Arvopaperilehti*.

MIKA KOSKINEN

Työhuoneella lajittelin lehdet 50 sivun nippuihin ja leikkasin ne määrittelemääni kokoon "seteleiksi". Jokaisen työpäivän päätteeksi yhdistin 100 "seteliä" pannalla, joihin oli painettu ∞ *BANK* ∞ ja kyseisen leikkuupäivän päivämäärä.

"Setelien" teossa oli useita eri työvaiheita ja valmistusmateriaalin sekä kirjallinen että kuvallinen koostumus vaihteli numerosta toiseen. Kuitenkin muutaman viikon kuluttua tuntui, että työstä oli luovuus kovin kaukana. Taiteen tekeminen puudutti, se oli ennemminkin taiteen valmistamista, mutta jatkoin. 200 työtunnin eli viiden viikon jokapäiväisen työskentelyn jälkeen olin saanut valmiiksi noin 1 700 nippua, jotka kaikki sisälsivät 100 "seteliä".

—

Koska tarkoitus oli olla mukana kapitalismissa, piti teokselle laskea myyntihinta. Halusin myös tehdä näkyväksi sen, mistä teoksen hinta muodostuu. Tämän teoksen kohdalla hinnan määrittely oli helppoa. Laskin yhteen materiaali-, työhuone- ja työmatkakulut sekä työkalujen käytöstä aiheutuneet kulut. Määrittelin itselleni palkan Taiteen keskustoimikunnan kuvataiteen työskentelyapurahan perusteella. Koska teos *Worth its Weight* oli esillä Helsingissä Kaapelitehtaalla, MUU ry:n ja Valokuvataiteilijoiden Liitto ry:n yhteisessä Art Fair Suomi 2012 -tapahtumassa, *Suomen monimuotoisimmassa nykytaiteen myyntinäyttelyssä*, lisäsin teoksen hintaan vielä myyntiprovision osuuden.

WORTH ITS WEIGHT? (2012)

	€
MATERIAALIT	
579 numeroa Helsingin Sanomia jatkuvana tilauksena	493
liimapuikot	6
paperi setelipantoihin	10
tulostinmuste	24
paperileikkuri	
käyttö 4 viikkoa, hankinta-arvo 610	17
TYÖTILAN VUOKRA 12m2	
5 viikkoa pääkaupunkiseutu	180
MATKAKULUT	
Helsingin seudun liikenne 35 päivää	51
TAITEILIJAN PALKKA	
työaika maanantai-perjantai 8h/päivä	
(1587.49 kuukausi, 73.83/ työpäivä, 9.23/ tunti)	
tunteja yhteensä 200	1846

	2627
(99 kg PAINO ilman lavaa)	
→ 26.54 €/kg	

+ 30% VÄLITYSPALKKIO	788
	=====
HINTA	3415 €

Oheinen laskelma oli nähtävissä myös työnäyttekansiossani, joka oli esillä Art Fair Suomi 2012 -tapahtumassa. Tällä hetkellä on ole alv-rekisterissä, mutta jos näin olisi, hintaan tulisi lisätä vielä arvonlisäveron osuus 9%.

Teoksen Worth its Weight päällimmäisen kerroksen seteliniput oli tarkoin valittu ja aseteltu tiettyyn järjestykseen. Näyttelyn jälkeen teosta pakatessani huomasin, että setelinippuja oli haluttu tutkia lähemmin. Osa nipusta oli vaihtanut paikkaa, osa oli ylösalaisin ja osa puuttui.

Kukaan tai mikään tai ketkään eivät ostaneet teostani Art Fair Suomi 2012 -tapahtumasta, *Suomen monimuotoisimmasta nykyaikaisen taiteen myyntinäyttelystä*. En päässyt mukaan kapitalismin riemuihin. Museoiden ja muiden kokoelmien määrärahat taiteen ostoon ovat vuosi vuodelta pienempiä. Taiteilija teki rahaa, mutta se ei muuttunut rahaksi taiteilijan pankkitilille.

—

Tällä hetkellä kaikki lähes 1 700 setelinippua sekä setelien alla ollut lava ovat asuntomme vinttikomerossa pahvilaatikoihin pakattuna, mutta sinne teokseni ei tule jäämään. En halua, että vuosien mittaan teokseni varastointikulut nousevat suuremmaksi kuin sen mahdollinen myyntiarvo. En näe siinä mitään järkeä. Ylipäätään olen miettinyt myytävien objektien tuottamista tähän maailmaan, koska tämä maailma on jo aika täynnä kaikkea. Ja etenkin, kun taidekauppa käy huonosti ja taiteilijan ainoaksi ansioksi tuntuu jäävän mahdollinen tekemisen ilo. Omien teosten lahjoittaminen museoille tai muihin kokoelmiin on kuin kaivaisi maata omien ja muiden taiteilijoiden jalkojen alta. Tämän vuoksi pidän tärkeänä, että otan huomioon koko elinkaaren myös teoksen *Worth its Weight* kohdalla. Myös katuun teipatut kolikot ovat mitä luultavimmin jatkaneet kulkuansa markkinatalouden ekosysteemissä oltuaan pienen hetken ajan ympäristötaidetta.

Jos haluaisin yrittää vielä saada taloudellista hyötyä ”seteleistäni”, voisin kuvitella myyväni niitä pienemmissä erissä, esimerkiksi 10 nipun sarjoissa. Myyntiareenana voisivat toimia monet myyjäiset, joissa joulun edellä käsityöläiset myyvät valmistamiaan tuotteitaan. Kauniisti paketoitujen seteliniput olisivat oiva pieni taidelahja esimerkiksi ystävälle – ja jos setelitaide itsessään ei lahjansaajaa miellyttäisi, voisi

tulisijan omaava ystävä käyttää niput takkatulen sytykkeenä ja kokea mahdollisesti pienen elämyksen ”rahaa” polttaessa.

Voisin myös viedä tällä hetkellä vinttikomeroon varastoituja ”seteleitä” kaupunkiympäristöön. Pakata muutaman nipun ruskeaan kirjekuoreen ja vahingossa ”unohtaa” kuoria julkisien liikennevälineiden penkkien väleihin ja alle, elokuvateattereihin ja kirjaston lukusaleihin, ruokaloihin, ravintoloiden ja kahviloiden sohvien istuimien ja selkänöjien taitekohtaan. Toimia poeettisen terroristin lailla. Tai sitten paketoida noin 50 nippua läpinäkyvään kelmuun ja toimittaa paketteja Eduskunnan ja Suomen Pankin portaille, pankkisaleihin, pörssiin tai postipakettina pikavippiyrityksille.

Olen myös miettinyt, että voisin tehdä ”seteleitä” lisää. Voisin kasvattaa setelipinoa päivä päivältä ja vuodesta toiseen. Kerran vuodessa tai joka viides vuosi asettaisin valmiit seteliniput esille. On taiteilijoita, jota tekevät samaa tai samankaltaista teosta koko elämänsä ajan. Esimerkiksi japanilainen On Karava (s. 1933) on maalannut päivämääriä ja joka vuosi uusia teoksia on syntynyt 63 maalauksesta 241:een.³¹ Setelien valmistamisesta voisi tulla elämäntyöni. Tuli siitä rahaa tai ei.

Eräs vaihtoehto on jalostaa teosajatusta vielä eteenpäin. Voisin selvitellä asioita ja toimia kuten tässä maailmassa alkaa olla tapana – siirtää setelien tuotanto Kiinaan, halvemmän työvoiman ja materiaalikulujen maahan. Uskoisin, että noin 3 500 eurolla, jonka oman teokseni hinnaksi laskin, saattaisi setelinippuja saada jopa merikontillisen verran, rahdin Kiinasta Suomeen vielä sisältyessä hintaan. Ja setelien materiaalina olisi tietenkin ollut paikallinen sanomalehti. Voisin sitten näitä kiinalaisia ”seteleitä” täällä Suomessa esitellä omana teoksenani.

---

³¹ Wikipedia

Olen myös pohtinut residenssikierrosta, joka suuntautuisi ympäri Eurooppaa ja lähinnä maihin, joiden taloudellinen tila kaipaa tällä hetkellä apua. Ehkä menisin ensin Kreikkaan ja Espanjaan, Italiassa sekä Portugalissa voisin myös viipyä kuukauden tai kaksi ja Irlannin kautta sitten kotiin. Leikkaisin ja niputtaisin ”seteleitä” paikallisista sanomalehdistä, tietenkin, ja lahjoittaisin ne kyseiselle valtiolle kiitokseksi vieraanvaraisuudesta.

Jos mikään edellä mainituista vaihtoehdoista ei kuitenkaan toteudu, on seteliniput helppo hävittää. Ne tarvitsee vain kantaa ulos, avata pihan perällä olevan vihreän paperinkeräyslaatikon kansi ja laittaa ne sinne jatkamaan matkaa, mukaan elämän kiertokulkuun, uuden paperin materiaaliksi.

IHMINEN JA IHMINEN

If I take less, others have more.³²

Stanislav Menshikov

If I take care of you, others will take care of me.³³

Joseph Beuys

---

³² Stanislav Menshikov (s. 1927)

³³ Joseph Beuys (1921-86)

Saavutetuista eduista on vaikea luopua. On vaikea antaa omastaan, vaikka itsellä olisi liikaakin. On vaikeaa ottaa vähemmän, kun tarjolla paljon ja myös sellaista, mitä ei edes osannut kuvitella olevan olemassakaan. Lista haluamisistamme on kuitenkin loputon.

Olisi vapauttavaa olla haluamatta mitään ja sanoa *ei-kiitos* kaikelle uudelle tavaralle. Pitää vain se, mitä todella tarvitsee ja luopua tarpeettomasta. Vuosien mittaan kertyy kaikenlaista ja paljon muka niin ehdottaman tarpeellista. Kyseiseen keräily-, hamstraus- ja varastointitoimintaan tuntee olevansa oikeutettu, koska itse maksaa ja omilla rahoillaan. Sitten sitä eilen tai viime vuonna haluttua lojuu nurkissa tarpeettomana, käyttämättömänä ja sivuun siirrettynä. Näistä itselleen tarpeettomista on suhteellisen helppo päästä eroon. Tarpeettomat tavarat voi myydä kirpputorilla, viedä ne kierrätyskeskukseen tai lahjoittaa ne hyväntekeväisyystoimintaan toimitettavaksi vähävaraisille. Liiallisen kulutuksen tuomaa huonoa omaatuntoa voi niin helposti lievittää kierrättämällä, köyhä saa käytettyä laatutavaraa huokein hinnoin tai ilmaiseksi. *Win-win*.

Kenelle pitäisi antaa, mitä, milloin ja kuinka paljon, mietin. Uskonnollani kun ei ole yhtä kirjaa, mistä voisin tarkistaa, milloin teen oikein ja milloin väärin. Kun keräyslipas osuu kohdalle kauppakeskuksen käytävässä, on sinne helppo pudottaa kolikko lähes huomaamattaan ja saada hyvä mieli jalosta teosta. Vasta Pelastusarmeijan joulupataan laitettu raha tai padan alle jätetty paketti tuo toiselle oikean joulumielen. Hyväntekeväisyysjärjestöjen kautta voi hankkia itselleen kummilapsen kehitysmaasta, ja maksaa kuukausittain tietty rahasumma kummilapsijärjestön tilille, josta se ohjautuu keräyskulujen jälkeen avustuskohteelle. Syntymäpäivä- tai muuksi lahjaksi voi itsensä tai ystävänsä nimissä hankkia esimerkiksi vuohen, kanoja, koulupukuja tai -tarvikkeita lahjoitettavaksi köyhiin maihin. Pakolaisleirien lapsille voi valmistaa värikkäitä villasukkia ja -takkeja

sekä Äiti Teresan järjestölle peittoja. On olemassa monia auttamisväyliä ja haluamme itse valita auttamisen kohteen, ajan ja paikan.

Kauas on helppo auttaa. Tällöin avun antajaa suojaa anonymiteetti ja antajan oman taloudellisen tilanteen huonontuessa voi avustuksen lopettaa selityksettä, ilman, että hyväntekeväisyyden kohde osoittaa sormella ja kysyy miksi näin tapahtuu. On helppo auttaa ja antaa rahaa etenkin silloin, kun kohteena on Afrikassa nälkää näkevät, luonnonkatastrofien uhrin tai etenkin lapset ja uhanalaiset eläimet missä päin maailmaa tahansa. On helpompaa auttaa kauas, kun vaikeudet ja hankalat olosuhteet ovat etäällä. Auttamalla kaukana asuvia pahuudet ja kurjuudet pysyvät toivottavasti myös siellä kaukana eikä samankaltaista tilannetta joudu omakohtaisesti kokemaan. Avunhuudot hiljenevät ja yltäkyläisyyden keskellä asuvan länsimaalaisen huono omantunto puhdistuu – tasapaino säilyy – maailma pelastuu parilla kympillä ja villasukilla ja oma elämämme jatkuu entiseen malliin.

On helppoa auttaa niitä, jotka ovat olosuhteiden uhreja ja eivät itse ole pystyneet vaikuttamaan tilanteeseensa. Laihalle miehelle oli minun vaikeaa antaa edes viittä senttiä. Ehkä hän on olosuhteiden uhri, tai sitten ei, mutta asukkaana tällaisessa maassa, Suomessa, hyvinvointivaltiossa, missä kaiken hyvän pitäisi olla mahdollista kaikille, jos vain haluaa ja viitsii nähdä vaivaa. Minullako on vastuu tämän miehen hyvinvoinnista? Asuohan hän sivistyneessä Euroopassa, täällä on kaikki ja kaikilla on mahdollisuus mihin tahansa!

Ehkä pelkäämme kurjuuden ja köyhyyden leviämistä samankaltaisesti kuin virus levittää tauteja, joihin eivät antibiootit auta. Kaikilla ei mene hyvin, mutta asia ei korjaannu, jos tämän tosiasian olemassaoloa vähätellään tai jopa kokonaan kielletään. Köyhyys ei tartu, mutta se saattaa periytyä seuraavalle sukupolvelle, samoin on vaurauden laita.

Lähde: Yle Uutiset / Taloustutkimus

Onko Suomi hyvinvointiyhteiskunta?

Kuva: YLE / Uutisgraafikka

Taloustutkimus selvitti Yle Uutisten toimeksiannosta mm. sitä, onko Suomi hyvinvointiyhteiskunta. 1006 henkilöä haastateltiin 26.3. – 29.3.2012 välisenä aikana.³⁴

---

³⁴ yle.fi/uutiset

Vastikkeettoman avun antaminen on vaikeaa, oli sitten kysymys kahden yksityishenkilön välisestä avustussuhteesta tai valtion taloudellisesta avusta toiselle valtiolle. Kukaan ei halua tulla hyväksikäytetyiksi, ei yksityinen ihminen eikä valtio. Auttaessaan haluaa varmuuden siitä, että annettu apu menee oikeaan paikkaan, että raha ja autettava oikeasti kohtaavat. Mutta täyttä varmuutta ei näihin asioihin koskaan saa. Välistävetäjiä, keinottelijoita ja muita huijareita on ollut aina ollut ja tulee aina olemaan. Monesti haluaisimme antamallamme rahalla olevan lisäksi käänteentekevä vaikutus taloudellisen avun vastaanottajalle. On ehkä vaikea myöntää, että haluamme olla jumalia, kaikkivaltiaita, tuomareita ja armahtajia – pieni ihminen haluaa käyttää pientä valtaansa, aivan kuten isommat tekijät omaa suurempaansa ja päättää, kuka ansaitsee avun ja kuka ei.

LOPUKSI

Sen vanhan talon, jonka ovesta kurkimme kesällä sisään, jonka pihalla oli vihreitä muovituoleja ja missä minua pelotti ja jonka varastorakennuksessa saattoi joku nukkua, kerrottiin palaneen. Sen aution talon, joka oli pääradan ja Diakonissalaitoksen välisellä pienellä kaistaleella. Lähdin katsomaan sitä, palanutta taloa, lähdin kotoa kävelemään Töölönlahden suuntaan.

Ei se talo ollut kokonaan palanut. Kurkin jalkakäytävän puolelta ikkunasta sisään. Sisätilat olivat mustuneet, ikkunat olivat rikki ja ne olivat nokiset. Mutta seinät ja katto olivat paikoillaan ja vihreitä muovituoleja oli yhä pihalla. Uutisen³⁵ mukaan kukaan ollut ei loukkaantunut, ketään ei ollut ollut kotona, kukaan ei kuollut.

---

³⁵ omakaupunki.hs.fi

VIITTEET

- 1 *Ihminen on keskimäärin 62-prosenttisesti vettä.*
<http://fi.wikipedia.org/wiki/Vesi> Viitattu 7.3.2012
- 2 Kundera, Milan *Olemisen sietämätön keveys* Suom. Kirsti Siraste
Helsinki Porvoo.Werner Söderström osakeyhtiö 1985
- 3 <http://fi.wikipedia.org/wiki/Kaupunki> Viitattu 17.9.2012
- 4 Simmel, Georg Suurkaupunki ja moderni elämä. Suom. Tiina
Huuhtanen Helsinki. Gaudeamus 2005
- 5 William Faulkner, yhdysvaltalainen proosakirjailija
(1897 – 1962)
<http://www.brainyquote.com/quotes/quotes/w/williamfau136930.html> Viitattu 24.9.2012

En niinkään muista kyseistä lausetta Faulknerin tietystä kirjasta, vaan pikemminkin Richard Geren ja Valérie Kapriskin tähdittämästä elokuvasta *Breathless* (Yhdysvallat 1983), jonka näin ensimmäisen kerran 1980-luvun puolivälissä. Elokuva on räikeä amerikkalainen versio Jean-Luc Godardin Ranskan uuden aallon klassikosta *Viimeiseen hengenvetoon* (*À bout de souffle*) vuodelta 1960. Amerikkalaisessa versiossa pikkurikollinen Jesse pakenee poliiseja ja on ihastunut ranskalaiseen arkkitehtiopiskelijaan Monicaan, joka eräässä syvyyttä tavoittelevassa kohtauksessa lausuu Jesselle otteen Faulknerin kirjasta.

- 6 Shakespeare, William *Hamlet*. Suom. Eeva-Liisa Manner
Juva. Werner Söderström osakeyhtiö 2001
- 7 John Cage (1912-92) *Some rules for students and teachers and anybody else* (LIITE 1)

Sain kyseisen dokumentin käsiini erään kaupunkitaidetyöpajan yhteydessä vuonna 2008. Onko säännöt todellisuudessa John Cagen käsialaa, sitä on vaikea todentaa, mutta myös verkosta löytyy useita viittauksia, että näin olisi.

Esim. <http://www.alisant.net/cca/sitespecific/cage.html>
Viitattu 15.10.2012

- 8 <http://www.ecb.int/euro/coins/common/html/index.fi.html>
Viitattu 14.9.2012

- 9 Kansainväliset situationistit (SI) oli avantgarderyhmä, joka toimi vuosina 1957-1972 ja jonka johtohahmona ja teoreetikkona toimi Guy Debord. Ryhmän olennainen tavoite oli arjen vallankumous, jota tavoiteltiin esimerkiksi juuri *dériven* kautta.

<http://www.uta.fi/jarjestot/aatos/paatos/arkisto/107/paatos10708.html> Viitattu 11.10.2012
- 10 http://www.frieze.com/issue/article/suite_venitienne/
Viitattu 13.6.2012
- 11 Cotton, Charlotte *The Photograph as Contemporary Art*
London: Thames & Hudson 2007
- 12 <http://ingridnewton.blogspot.fi/2010/03/haphazard-paths.html> Viitattu 27.9.2012
- 13 <http://www.vam.ac.uk/content/articles/p/photographs-by-philip-lorca-dicorcia> Viitattu 20.4.2012
- 14 Naukkarinen, Ossi *Ympäristön taide*
Helsinki. Taideteollinen korkeakoulu 2003
- 15 Bey, Hakim *TAZ* Suom. Mikael Brunila. Turku. Savukeidas 2009
- 16 <http://www.kymensanomat.fi/Online/2012/04/17/Kotkan+poliisi+on+yymm%C3%A4ll%C3%A4%C3%A4n+siltaan+hirtetyst%C3%A4+nukesta/2012313272583/4?alku=10#kommentti>
- 17 <http://www.kymensanomat.fi/Online/2012/04/17/Kotkan+poliisi+on+yymm%C3%A4ll%C3%A4%C3%A4n+siltaan+hirtetyst%C3%A4+nukesta/2012313272583/4>
- 18 Kymen Sanomat 19.4.2012
- 19 <http://www.poriartmuseum.fi/fin/arkisto/ed.php?vuosi=1986>
Viitattu 13.10.2012
- 20 Tuukka Haarni *Urbaanit epifyytit – kaupunkiviidakon päällyskasvusto* teoksessa Lehtovuori, Panu (toim.) *Näkyvän taa: helsinkiläistä kaupunkitutkimusta*. Helsinki: Helsingin kaupungin tiedotuskeskus 1999
- 21 Douglas, Mary *Puhtaus ja vaara* Suom. Virpi Blom ja Kaarina Hazard Tampere. Vastapaino 2005

22 Douglas, Mary *Puhtaus ja vaara* Suom. Virpi Blom ja Kaarina Hazard Tampere. Vastapaino 2005

23 Helsingin sanomat 24.5.2012

24 Alanis Morissette *I'm a bitch, I'm a lover, I'm a child, I'm a mother. I'm a sinner, I'm a saint, I do not feel ashamed. I'm your hell, I'm your dream, I'm nothin' in between. You know, you wouldn't want it any other way*

<http://www.metrolyrics.com/im-a-bitch-lyrics-alanis-morissette.html> Viitattu 14.6.2012

25 Luentosarja Future of Art, Teemu Mäki *Why artists are poor?* 22.11.2010 Taideteollinen korkeakoulu, Helsinki

Ote luentopäiväkirjastani: " [...] Taiteilijat ovat köyhiä, se on absoluuttinen tilastollinen totuus. Taiteilijat ovat korkeakoulutettuja, mutta se usein vaikuta palkkaan. Taiteilija on yleensä huonoimmin palkattu henkilö omassa kontekstissaan, jopa köyhempi kuin museon vahtimestari. Taiteentekemistä on rahoitettava siis myös toisilla töillä,

sosiaaliavustuksilla, puolison tuloilla, apurahoilla, mahdollisilla rojalteilla. [...] Kun taiteilija saisi aina palkan tehdystä työstä, ei taiteilija olisi köyhä.”

- 26 <http://fi.wikipedia.org/wiki/Sosiaaliturva> Viitattu 12.10.2012
- 27 http://tatusotu.blogspot.fi/2007/03/videomateriaalia-helsingin_4189.html Viitattu 24.9.2012
- 28 www.tem.fi/files/19364/ministerinkirje_lainsoveltaminen.doc Viitattu 24.9.2012 (LIITE 2)
- 29 <http://www.guardian.co.uk/music/2009/feb/27/u2-irish-aid-group-coalition> Viitattu 12.10.2012
- 30 Banksy: Exit Trough the Gift Shop (Katutaiteen uho ja tuho), Britannia 2010
- 31 http://en.wikipedia.org/wiki/On_Kawara Viitattu 16.10.2012
- 32 Stanislav Menshikov (s. 1927)
<http://mutualisms.wordpress.com/tag/joseph-beuys/>
Viitattu 17.9.2012
- Olin Nordic-Baltic Art Fair -residenssitapahtumassa Suomenlinnassa Galleria Augustassa 22.9.2011. Eräs puhujista oli alankomaalainen Erik Hagoord aiheenaan *Recidency development and networking – a global view*. Hän puhui vastavuoroisuudesta, vieraanvaraisuudesta ja niiden välisestä eroista ja lainasi puheessaan sekä Menshikovia ja seuraavassa viiteessä mainittua Beuysia.
- www.hiap.fi/event/nordic-baltic-airfair Viitattu 23.10.2012
- 33 Joseph Beuys (1921-86)
<http://mutualisms.wordpress.com/tag/joseph-beuys/>
Viitattu 17.9.2012
- 34 http://yle.fi/uutiset/kotimaa/2012/04/palkkaerot_ ja_ palveluka_ to_ huolettavat_ suomalaisia_3389749.html Viitattu 14.10.2012
- 35 http://omakaupunki.hs.fi/paakaupunkiseutu/uutiset/autiotalo_ liekehti_ paaradan_ varressa- katso_ kuvat/ Viitattu 21.8.2012

KIRJALLISUUS

Auster, Paul *Leviatan*

Suom. Jukka Jääskeläinen
Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi 1994
(alkuteos *Leviathan* 1992)

Brunila, Mikael; Ranta, Kukka; Viren, Eetu *Muutaman töhryn tähden*

Helsinki: Intokustannus 2011

Benjamin, Walter *Silmä väkijoukossa*

Suom. Antti Alanen
Helsinki: Kustannus Oy Odessa 1986
(alkuteos *Über einige Motive bei Baudelaire*
Zeitschrift für Sozialforschung, VIII, 1-2 1939)

Bey, Hakim *TAZ*

Suom. Mikael Brygger
Turku: Savukeidas 2009
(alkuteos *TAZ* 1985)

Camus, Albert *Sivullinen*

Suom. Kalle Salo
Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava 1965
(alkuteos *L'Étranger* 1942)

Cotton, Charlotte *The Photograph as Contemporary Art*

London: Thames & Hudson 2007

Debord, Guy *Spektaakkelin yhteiskunta*

Suom. Tommi Uschanov
Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Summa Oy 2005
(alkuteos *La Société du Spectacle* 1967)

DeLillo, Don *Alamaailma*

Suom. Helene Bützow
Helsinki: Tammi 1999
(alkuteos *Underworld* 1999)

Douglas, Mary *Puhtaus ja vaara*

Suom. Virpi Blom ja Kaarina Hazard
Tampere: Vastapaino 2005
(alkuteos *Purity and Danger* 1966)

Galloway, Steven *The Cellist of Sarajevo*

New York: Riverhead Books 2009

Kantonen, Lea (toim.) *Ankaraa ja myötätuntoista kuuntelua*
Helsinki: Kuvataideakatemia 2010

Kundera, Milan *Olemisen sietämätön keveys*
Suom. Kirsti Siraste
Helsinki Porvoo: Werner Söderström osakeyhtiö 1985
(alkuteos *Nesnesitelná lehkost bytí* 1983)

Lehtovuori, Panu (toim.) *Näkyvän taa*
Helsinki: Helsingin kaupungin tiedotuskeskus 1999

McHugh, Gelolo *Minun kotini*
Suom. Marjatta Kurenniemi
Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi 2012
(alkuteos *Baby's House* 1950)

Naukkarinen, Ossi *Ympäristön taide*
Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu 2003

Nussbaum, Martha C. *Talouskasvua tärkeämpää*
Suom. Timo Soukola
Helsinki: Gaudeamus 2011
(alkuteos *Not for Profit: Why Democracy Needs Humanities* 2010)

Pyhtilä, Marko *Spektaakkelin kritiikki*
Helsinki: Like 2005

Rajanti, Taina *Kaupunki on ihmisen koti*
Helsinki: Tutkijaliitto 1999

Ridell, Seija; Kymäläinen, Päivi; Nyysönen, Timo (toim.)
Julkisen tilan poetiikkaa ja politiikkaa
Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy 2009

Sartre, Jean-Paul *Esseitä I*
Suom. Aarne K. T. Lahtinen ja Jouko Tyyri
Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava 1965
(alkuteos *L'Existentialisme est un humanisme* 1946
Reflexions sur la question juive 1954)

Shakespeare, William *Hamlet*
Suom. Eeva-Liisa Manner
Juva: Werner Söderström osakeyhtiö 2001
(alkuteos *The Tragedy of Hamlet, Prince of Denmark* noin 1600)

Simmel, Georg *Suurkaupunki ja moderni elämä*
Kirjoituksia vuosilta 1895-1917
(suomennusvalikoima)
Suom. Tiina HUUHTANEN
Helsinki: Gaudeamus 2005

Siukonen, Jyrki *Vasara ja hiljaisuus*
Helsinki: Kuvataideakatemia 2011

WWW-LÄHTEET

Esikoulusta <http://fi.wikipedia.org/wiki/Esikoulu>

Peruskoulusta <http://fi.wikipedia.org/wiki/Peruskoulu>

Oppivelvollisuudesta <http://fi.wikipedia.org/wiki/Oppivelvollisuus>

Kansaneläkelaitoksen tuista opiskelijalle

<http://www.kela.fi>

Elokuvien, televisio-ohjelmien ja digitaalisten pelien ikärajoista

<http://www.meku.fi>

Vastavuoroisuudesta; antamisesta ja vastaanottamisesta

www.erikhagoort.nl *Being Able to Receive*

LIITE 1

Some rules and hints for students and teachers or anybody else by John Cage (1912-1992)

Rule1. Find a place to trust, try trusting it for a while.

Rule2. General duties of a student: Pull everything out of your teacher. Pull everything out of your fellow students.

Rule3. General duties of a teacher: Pull everything out of your students.

Rule4. Consider everything as an experiment.

Rule 5. Be self disciplined. This means finding someone wise or smart and choosing to follow them. To be disciplined means to follow in a good way. To be self disciplined is to follow in a better way.

Rule 6. Follow the leader. Nothing is mistake. There is no win and fall. There is only make.

Rule7. The only rule is work. If you work it will lead you to something. It is the people who do all of the work all the time who eventually catch to things. You can fool the fans - but not the players.

Rule8. Do not try to create and analyze at the same time. They are different processes.

Rule9. Be happy whenever you can manage it. Enjoy yourself. It is lighter than you think.

Rule10. We are breaking all the rules, even our own rules, and how we do that? By leaving plenty of room for x qualities.

Helpful Hints:

Always be around. Come and go to everything. Always go to classes. Read everything you can get your hands on. Look at movies carefully and often. Save everything. It may come in handy later.

LIITE 2

TE-keskukset ja työvoimatoimistot

15.4.2008

1108/051/2008

TYÖTTÖMYYSTURVALAIN SOVELTAMINEN TIETEEN JA TAITEEN TEKIJÖIHIN ERÄISSÄ TILANTEISSA

Nykyisen hallituksen ohjelma painottaa voimakkaasti luovan talouden ja luovan työn merkitystä Suomelle. Ohjelmansa mukaan hallituksen tavoitteena on luoda innovaatiotoiminnalle maailman paras toimintaympäristö. Tavoitteena on myös, että työnteko ja yrittäminen ovat aina kannattavia.

Luovan talouden ja luovan työn edistäminen on uuden työ- ja elinkeinoministeriön keskeisiä strategisia hankkeita. Jotta luova työ olisi houkutteleva vaihtoehto hankkia elantonsa ja tarjota omaa osaamistaan, myös sosiaaliturvan tarjoaman turvaverkon tulee olla riittävä, ja sosiaalietuuksien ehtojen olla läpinäkyviä. Luovassa työssä työnteon muodot poikkeavat perinteisestä palkkatyöstä ja yritystoiminnasta varsinkin tutkijan ja taiteilijan ammateissa. Siksi on erityisen tärkeää, ettei erilaisia työskentelymuotoja aseteta sosiaaliturvan soveltamisessa keskenään eri asemaan enempää kuin on perusteltua.

Hallituksen ohjelmaan onkin kirjattu nimenomainen lupaus, että apurahansaajien sosiaaliturvaa parannetaan vuoden 2009 alusta niin, että apurahansaajille turvataan työskentelyyn myönnettyjen apurahojen perusteella eläke-, sairausvakuutus-, työtapaturma- ja työttömyysturva. Lisäksi hallitusohjelmassa luvataan, että tieteen ja taiteen tekijöiden työttömyysturvaa parannetaan lainsäädäntöä täsmentämällä. Parannusten toteuttamiseksi tarvittavan hallituksen esityksen valmistelu on meneillään. Lakiesitys on tarkoitus antaa eduskunnalle jo sen keväätuntokauden aikana. Tieteen ja taiteen tekijöiden osalta työ- ja elinkeinoministeriössä valmistellaan samassa aikataulussa asetusehdotukset sekä tarvittavat ohjeet uuden lain soveltamisesta. Ohjeissa otetaan riittävällä tavalla huomioon sekä tieteen tekemiseen että vapaisiin ja ns. työsuhteisiin taiteilijoihin liittyvät erityispiirteet.

Työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 4 §:n 1 momentin ja työ- ja elinkeinoministeriöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1024/2007) 1 §:n mukaan työttömyysturvan toimeenpanoa johtaa, ohjaa ja kehittää työvoimapolitiittisten asioiden osalta työ- ja elinkeinoministeriö. Nykyisen lain soveltamisesta ministeriö ei enää anna kattavia soveltamisohjeita. Työttömyysturvalain säännösten soveltamisesta tutkijoihin ja taiteilijoihin on viime aikoina liittynyt joitakin väärinkäsityksiä. Tämän vuoksi ministeriö toteaa käsityksensä työttömyysturvan saamisen edellytyksistä eräissä tilanteissa ja niiden tutkimiseen liittyvistä menettelyistä seuraavan:

Työttömyysturvajärjestelmän tavoitteena on turvata työttömän työnhakijan toimeentulo sinä aikana, kun hän aktiivisesti hakee työtä tai yrittää päästä työllistymistään edistäviin toimenpiteisiin. Työttömyysturva on työstä saatavaan toimeentuloon nähden aina toissijainen. Työttömyysturvalaissa ei ole erityisiä vain luovan työn tekijöitä koskevia säännöksiä. Taiteilijoiden ja tutkijoiden työn ominaispiirteistä johtuu, ettei työttömyysturvalain soveltaminen heidän kohdallaan ole aina ongelmaton.

1. Työllistymisen päättymisen arvioinnista

Aiemmin taiteilijan- tai tutkijantyössään päätoimisesti työllistyneen työnhakijan on ollut vaikea päästä työttömyysturvajärjestelmän piiriin. Päätoimisen työllistymisen katsotaan jatkuvan siihen asti, kunnes toiminta on todisteellisesti lopetettu tai se on ollut yhdenjaksoisesti keskeytyneenä neljän kuukauden ajan. Käytännössä erityisen

ongelmallisia ovat tilanteet, joissa taiteilijalla tai tutkijalla ei ole esittää mitään näyttöä omasta työllistymisestään tai siinä tapahtuneista muutoksista. Toiminnan lopettamis- ja keskeyttämisilanteissa työvoimapolitiittista lausuntoa annettaessa siirrytään etukäteisvalvonnasta jälkikäteen tapahtuvaan valvontaan. Tällöin päätös asiassa perustetaan jatkossa hakijan omaan ilmoitukseen toiminnan laajuudesta ja sitovuudesta. Lisäksi on huomioitava, että tutkijalla tai taiteilijalla ei pääsääntöisesti ole sellaista vaihto- tai käyttöomaisuutta, josta luopumalla voisi osoittaa toiminnan päättyneen. Taiteilijan ei tarvitse luopua työssään tarvitsemista tarvikkeista, välineistä tai tavanomaisesta teosvarastosta. Toisin sanoen neljän kuukauden todisteellista keskeytysaikaa ei enää edellytetä.

Jos etuuden hakija vetoaa toiminnan päättymiseen tai keskeytymiseen eikä ole olemassa tapaa, jolla hän voisi näyttää asian kohtuudella toteen, annetaan hänelle jatkossa esteetön työvoimapolitiittinen lausunto ehdollisena ja määräaikaisena työnhakijaksi ilmoittautumisesta lukien. Lausunto (OM1) annetaan enintään neljän kuukauden ajaksi. Lausunnon perusteluista tulee ilmetä, että se perustuu hakijan omaan ilmoitukseen. Hakijalle tulee myös kertoa hänen velvollisuudestaan ilmoittaa tilanteesta tapahtuvista muutoksista. Työhuoneesta luopuminen ei ole edellytys esteettömän työvoimapolitiittisen lausunnon antamiselle silloin, kun etuuden hakija vetoaa toiminnan keskeytymiseen tai muuttumiseen sivutoimiseksi.

Määräajan päätyttyä asia käsitellään uudelleen hakijan, etuuden maksajan tai työvoimatoimiston aloitteesta. Työvoimatoimisto pyytää työnhakijalta selvityksen toiminnasta ajalta, jota määräaikainen lausunto on koskenut. Tarvittaessa voidaan antaa aikaisemman määräaikaisen esteettömän lausunnon estämättä uusi esteellinen lausunto takautuvasti siitä päivästä lukien, jolloin hakijan katsotaan päätoimisesti työllistyneen taiteilijan- tai tutkijantyössään. Jos uutta selvitystä työllistymisestä päätoimisesti ei ilmene, annetaan hakijalle toistaiseksi voimassa oleva uusi esteetön lausunto.

2. Apurahoista

Apurahojen merkitys arvioitaessa päätoimista tutkijan- tai taiteilijantyössä työllistymistä tai sen päättymistä on osoittautunut käytännössä vaikeaksi. Pääsääntöisesti vain työskentelyapurahoilla on merkitystä arvioitaessa apurahansaajan työllistymistä. Jos apurahapäätöksestä ei ilmene kausi, jonka toimeentuloksi apuraha on tarkoitettu, myönnetty apuraha jaetaan verottoman apurahan kuukausittaisella euromäärällä (v. 2008 1.320 e/kk), ja apurahakauden katsotaan kestävän tämän laskennallisen ajan. Kustannuskorvauksiksi tarkoitettut apurahat eivät osoita päätoimista työllistymistä.

Väitöskirjan jättäminen esitarkastukseen on osoitus päätoimisen työskentelyn päättymisestä. Tutkimustyö voi keskeytyä myös kesken väitöskirjan teon esimerkiksi apurahakauden päättyessä.

Apurahoja hakemalla tutkija tai taiteilija osoittaa aktiivisesti pyrkivänsä työllistymään. Työtä hakevan tutkijan tai taiteilijan apurahahakemuksia ei voida pitää näyttönä siitä, että apurahan hakija työllistyy toiminnassa päätoimisesti.

Kun apuraha on saanut apurahakauden päättymisen jälkeen ilmoittautuu työnhakijaksi, häneen sovelletaan kohdassa 1 kuvattua jälkikäteisvalvontaa: ehdollinen ja määräaikainen esteetön lausunto annetaan työnhakijaksi ilmoittautumisesta lukien, ja lausunnon oikeellisuus tarkistetaan kuvatulla tavalla jälkikäteen. Jälkikäteisessä tarkistamisessa on otettava huomioon se, että apurahojen hakeminen määräaikaisen lausunnon aikana ei osoita päätoimista työllistymistä. Myöskään jo ennen työnhakijaksi ilmoittautumista valmistuneiden kirjallisten töiden ja artikkeleiden julkaisu tai teosten esittäminen määräaikaisen lausunnon aikana ei osoita toimintaa päätoimiseksi.

3. Tutkijakoulutus, määräaikaiset tutkimusvirat ja –tehtävät

Tutkijakoulujärjestelmällä on pyritty saamaan yhä useampi tohtorintutkintoa suorittava työ- tai virkasuhteeseen. Nimikkeet vaihtelevat mm. tutkijakoulutettavasta tutkijaan tai projektitutkijaan. Työnantajana on yliopisto taikka tutkimuslaitos ja rahoitus voi olla tutkijakoulurahoitusta tai projektirahoitusta. Tutkijakoulutettavan työ on nimikkeestä riippumatta normaalia palkkatyötä ja sitä arvioidaan samoin perustein kuin muutakin työsuhteessa tehtyä määräaikaista työtä. Tutkijakoulutuksesta työttömäksi joutuva on

oikeutettu työttömyysturvaan samoilla ehdoilla ja edellytyksillä kuin muutkin palkkatyön tekijät.

Tässä kirjeessä kuvatut menettelyt otetaan käyttöön välittömästi.

Tarja Cronberg
Työministeri

Pasi Järvinen
Lainsäädäntöjohtaja

TIEDOKSI

Tieteentekijöiden liitto
Suomen Taiteilijaseura
Teatteri- ja mediatyöntekijät ry
Opettajien työttömyyskassa
SAK
STTK
Akava
Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta
Taiteiden keskustoimikunta
Suomen Akatemia
Yliopistot
Työttömyyskassojen yhteisjärjestö
Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta
Vakuutusosasto
Opetusministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriön työllisyys- ja yrittäjyysosasto

